

Forenkling av regnskapsrapportering fra frivillige organisasjoner

FORANALYSE

Innhold

Sammendrag.....	2
1. Innledning.....	3
1.1. Mandat	3
1.2. Bakgrunn	3
1.3. Utvalg og avgrensinger	4
1.3.1. Utvalg	4
1.3.2. Avgrensinger.....	4
2. Rapportering til offentlige tilskuddsforvaltere i dag.....	5
2.1. Frivillige organisasjoner i Norge	5
2.2. Krav til dokumentasjon	6
2.3. Frivillighetsregisteret	10
2.4. Regnskapsregisteret	11
2.5. Regnskapssystemer i frivillige organisasjoner	11
3. Gevinstpotensialet ved forenklet regnskapsrapportering	12
4. Mulige forenklingstiltak	13
4.1. Tiltak 1: Klarspråk	14
4.2. Tiltak 2: Standardisering av regnskapsoppsett og årsrapport	15
4.3. Tiltak 3: Felles digital innrapportering	19
4.4. Tiltak 4: Bruk av grunndata	24
4.5. Tiltak 5: Samordnet krav til revisjon.....	27
4.6. Andre tiltak.....	28
5. Videre arbeid	29
Vedlegg 1: Oversikt over utvalgte tilskuddsordninger	30
Merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner	30
Driftstilskudd (nasjonal grunnstøtte) til frivillige rusmiddelpolitiske organisasjoner	31
Driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (nasjonal og internasjonal grunnstøtte)	32
Driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner	34
Driftstilskudd fattigdomsbekjempelse	35
Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, tros- og livssynssamfunn	36
Referanser	39

Sammendrag

Omtrent to tredjedeler av inntektene i frivillig sektor er egengenererte, mens en fjerdedel er offentlige tilskudd og gaver. Det er rundt 150 ulike statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner, i tillegg finnes en rekke kommunale ordninger.

I denne foranalysen har vi sett på rapportering av regnskap og andre opplysninger fra frivillige organisasjoner som har fått tilskudd fra slike statlige tilskuddsordninger. Vi har sett nærmere på følgende ordninger:

- Merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner
- Driftstilskudd (nasjonal grunnstøtte) til frivillige rusmiddelpolitiske organisasjoner
- Driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (nasjonal og internasjonal grunnstøtte)
- Støtte til funksjonshemmedes organisasjoner
- Driftstilskudd til arbeidet mot fattigdomsbekjempelse og sosial ekskludering
- Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, tros- og livssynssamfunn

For disse ordningene kreves det regnskap som dokumentasjon enten i forbindelse med søknad for påfølgende år eller som egen selvstendig regnskapsrapportering. Kravene til selve regnskapet varierer fra ordning til ordning.

De ulike tilskuddsordningene har ulik vurdering av risiko for at støtten ikke benyttes etter formålet. Kravene til revisjon, revisjonsattest og revisjonsberetning varierer derfor fra ordning til ordning.

Kravene til rapportering av annen dokumentasjon som årsmelding, medlemstall, utbredelse nasjonalt, vedtekter m.m. varierer også fra ordning til ordning. De frivillige organisasjonene som vi har snakket med sier alle at det er et vesentlig arbeid med å framskaffe og tilrettelegge dokumentasjon både i forbindelse med søknad og rapportering.

Vi har foreslått fem ulike tiltak som kan forenkle rapporteringen fra frivillige organisasjoner til offentlige tilskuddsforvaltere. Tiltakene er vurdert i forhold til formåleffektivitet, kostnadseffektivitet og gjennomførbarhet:

- **Klarspråk:** Tilskuddsforvalterne forbedrer språk i skjema og veiledninger.
- **Standardisering av regnskapsoppsett og årsrapport:** Felles standard for oppsett av regnskap for frivillige organisasjoner og en standard for oppsett av årsmeldinger. Standardene sees i sammenheng for å gi best mulig informasjonsgrunnlag.
- **Felles digital innrapportering:** Det etableres en teknisk løsning som benyttes til å rapportere informasjon til tilskuddsforvalterne elektronisk direkte fra organisasjonenes økonomisystemer eller i et webskjema og /eller annet teknisk brukergrensesnitt.
- **Bruk av grunndata:** Offentlige tilskuddsforvaltere skal basere seg på data fra Frivillighetsregisteret og Regnskapsregisteret så langt det er mulig. Det stilles samtidig krav om at frivillige organisasjoner må være registrert i Frivillighetsregisteret.
- **Samordnet krav til revisjon:** Offentlige tilskuddsforvaltere harmoniserer sine krav til revisjon, det gjelder både krav til autorisasjon, attestasjon og revisjonsberetning

Sentralt i de foreslåtte tiltakene er samordning mellom de ulike tilskuddsforvalterne. Dette vil kreve koordinering. Erfaringsmessig er slik koordinering ofte krevende, vi anbefaler derfor at det legges opp til en stegvis gjennomføring.

1. Innledning

1.1. Mandat

Kulturdepartementet har gitt Vivento as i oppdrag å vurdere forenklinger i regnskapsrapportering fra frivillige organisasjoner til offentlige tilskuddsforvaltere.

Denne rapporten gir en oversikt over tilskuddsforvalteres behov for regnskapsopplysninger fra frivillige organisasjoner som har fått tilskudd. Overordnet beskriver vi hva disse opplysningene brukes til og i hvilken grad det er krav om spesifikke regnskapsopplysninger knyttet til den enkelte ordning. Kartleggingen er basert på et begrenset utvalg tilskuddsforvaltere og frivillige organisasjoner.

Basert på det samme utvalget har vi også kartlagt hvilke regnskapssystemer/løsninger som benyttes av frivillige organisasjoner og hvilke rapporteringer som gjøres i dag og hvordan de gjøres. Basert på dette har vi beskrevet mulige forenklingstiltak og vurdert dem i forhold til formålseffektivitet, kostnadseffektivitet og gjennomførbarhet.

I mandatet er det gitt som føring at vi skal vurdere digitale løsninger, standarder, organisatoriske tiltak som f.eks. sentralisert innrapportering osv. Eventuelle digitaliseringstiltak bør vurderes i forhold til økt utnyttelse av eksisterende løsninger, felleskomponenter, standarder eller innføring av andre typer løsninger.

Arbeidet er i sin helhet gjennomført av seniorkonsulent Bjørn Holstad med faglig støtte fra seniorkonsulent Dag Sperling og prosjektstøtte fra konsulent Torbjørn Bartels.

1.2. Bakgrunn

Kulturdepartementet koordinerer arbeidet med forenkling av tilskudd til frivillige organisasjoner. I disse prosessene er det viktig å både sikre samhandling mellom departementene og mellom det offentlige og frivillig sektor.

Regjeringens overordnede mål for forenklingsarbeidet er at det skal være enkelt for frivillige organisasjoner å søke og rapportere på tilskudd fra staten. Arbeidet har tre delmål:

- Oversikt over ordninger
- Koordinert forvaltning
- Effektive søknads- og rapporteringsprosesser

Kulturdepartementet ønsker nå å undersøke potensialet for å samordne og forenkle kravene til innrapportering av regnskapsopplysninger i søknads- og rapporteringsprosessene for utvalgte tilskuddsordninger. Det overordnede målet er å bidra til en enklere hverdag og frigjøre tid og ressurser som organisasjonene kan bruke på å skape aktivitet.

Ett sentralt virkemiddel i regjeringens forenklingsarbeid for frivillige organisasjoner er Frivillighetsregisteret. Det er i dag en mulighet for at registrerte enheter kan påta seg en innsendingsplikt for regnskapsopplysninger, jf. Frivillighetsregisterloven § 6 og forskrift om register for frivillig virksomhet kapittel 6 §§ 11-22. Det vil på sikt kunne være aktuelt å foreslå endringer i disse bestemmelsene for å bidra til økt samordning og forenkling av regnskapsinnrapporteringen.

1.3. Utvalg og avgrensinger

1.3.1. Utvalg

Det har vært en forutsetning at kartleggingen skal gjøres på et begrenset antall tilskuddsforvaltere og ordninger. I denne foranalysen har vi i tillegg til å se på regnskapsrapportering generelt også sett nærmere på følgende ordninger:

- Merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner, forvaltet av Lotteri og stiftelsestilsynet.
- Driftstilskudd (nasjonal grunnstøtte) til frivillige rusmiddelpolitiske organisasjoner, forvaltet av Helsedirektoratet.
- Driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (nasjonal og internasjonal grunnstøtte), forvaltet av Fordelingsutvalget med Barne- ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) som sekretariat.
- Støtte til funksjonshemmedes organisasjoner, forvaltet av Barne- ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir).
- Driftstilskudd fattigdomsbekjempelse, forvaltet av Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVDir).
- Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, tros- og livssynssamfunn – forvaltet av Skattedirektoratet.

I noen grad har vi vurdert ulike ordninger for prosjektstøtte, men vi har ikke gått i dybden på disse. Slike ordninger er også relevante for forenklingstiltak, men vi ser at variasjonen i prosjektenes formål gjør at kontrollbehovet i større grad vil variere fra prosjekt til prosjekt enn for ordinære driftstilskudd.

Vi har hentet inn skriftlig innspill fra alle de offentlige virksomhetene som har ansvar for ordningene, noen har vi også hatt telefonmøter med. I tillegg har vi intervjuet Norsk regnskapsstiftelse og hentet inn informasjon fra Brønnøysundregistrene.

Vi har intervjuet Frivillighet Norge og hatt telefonisk dialog med Den norske turistforening og fått skriftlig innspill på forhåndsdefinerte spørsmål fra disse organisasjonene: Juvente, Unge funksjonshemmede, De unges orkesterforbund og Strømmestiftelsen.

Utvalget av ordninger og frivillige organisasjoner er gjort av Kulturdepartementet.

1.3.2. Avgrensinger

Dette arbeidet er en foranalyse med formål om å identifisere mulige forenklinger i innrapporteringen av regnskapsopplysninger. Foranalysen skal avdekke muligheter for forenkling og eventuelle forutsetninger som må være til stede.

Vi har i utgangspunktet ikke sett på forenkling av søknadsprosessen, da dette er gjenstand for et oppdrag som utføres av KPMG. Det har likevel vært nødvendig å se på noen av søknadsprosessene når foregående års regnskap er grunnlag for en søknad, slik det for eksempel er for ordningen med merverdiavgiftskompensasjon.

Selv om mandatet først og fremst dreier seg om regnskapsrapportering så har vi også sett på innrapportering av annen informasjon i forbindelse med kontroll av om tilskuddene er brukt etter

vilkårene i ordningen. Dette gjelder dokumentasjon av nasjonal utbredelse, vedtekter, årsmeldinger, krav til revisjon og dokumentasjon av aktiviteter.

For de organisasjonene som vi har vært i kontakt med så er det sentralledet vi har hatt dialogen med siden det ofte er dette som rapporterer til det offentlige. Store organisasjoner med mange lokallag har også et vesentlig arbeid med innrapportering fra lokalledd til sentralledet.

Alle disse organisasjonene får finansiering gjennom flere ordninger og har derfor erfaring med å forholde seg til ulike offentlige tilskuddsforvaltere og deres krav til rapportering. Flere av organisasjonene søker og mottar både driftsstøtte, merverdiavgiftskompensasjon, og er registrert som forhåndsgodkjent gavemottaker. I tillegg søker og mottar de midler fra en rekke prosjektstøtteordninger.

2. Rapportering til offentlige tilskuddsforvaltere i dag

2.1. Frivillige organisasjoner i Norge

Antall organisasjoner i Norge er svært høyt sett i et internasjonalt perspektiv. Det finnes over 100 000 frivillige organisasjoner på tvers av det lokale, regionale og nasjonale organisasjonsnivået.¹ Per mars 2016 var det registrert 36 510 enheter i Frivillighetsregisteret (FRIV).

Omtrent to tredjedeler av inntektene i frivillig sektor er egengenererte, mens en fjerdedel er offentlige tilskudd og gaver. Gaver og innsamlinger utgjør 6 prosent og sponsing og reklame står for 4 prosent av inntektene².

I følge KUDs budsjettproposisjon for 2016 (del 1, pkt. 5)³ så har det vært en sterk økning i overføringene til frivillige organisasjoner de siste 10-15 årene. Den største veksten har vært i støtte som organisasjonene kan disponere slik de selv ønsker (f.eks. merverdiavgiftskompensasjon, grasrotandel og fordelingen av spillemidler). Videre heter det at «..Det er et overordnet mål at prosjektstøtte, i betydningen utlysninger av støtte til snevert avgrensede prosjekter definert av en offentlig oppdragsgiver, skal utgjøre en mindre andel av overføringene til frivillige organisasjoner..».

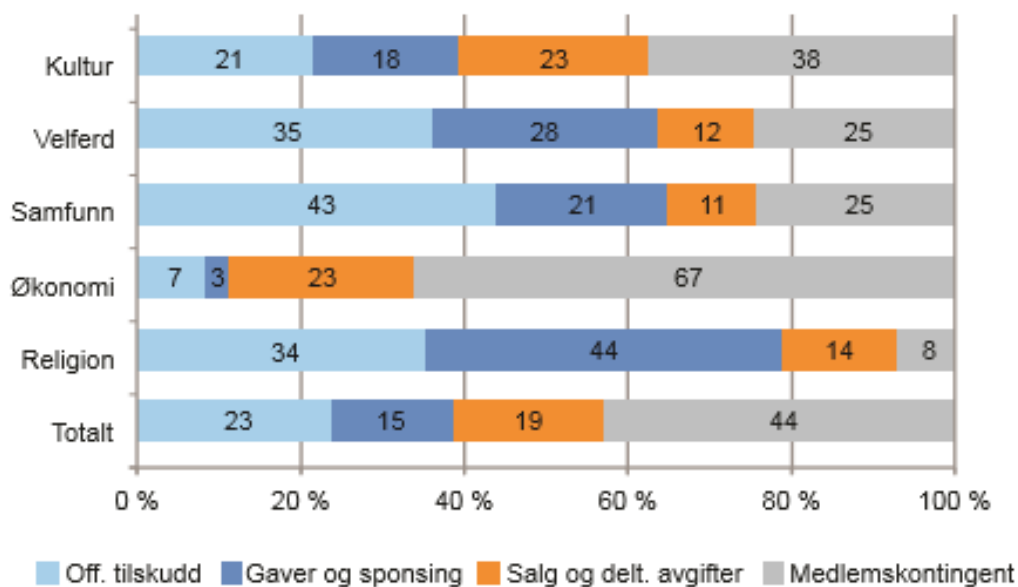
SSB sin måling av frivillig innsats indikerer at det frivillige arbeidet utgjorde nærmere 140 000 årsverk i 2013. Verdsatt til samme verdi som de lønnede årsverkene tilsvarer dette en verdi på nesten 77 milliarder kroner⁴.

¹ (Arnesen & Sivesind, 2015)

² (Arnesen & Sivesind, 2015)

³ (Kulturdepartementet, 2015)

⁴ (SSB, 2013)

FIGUR 1 INNTEKT I FRIVILLIGE ORGANISASJONER, BASERT PÅ UNDERSØKELSE BLANT NASJONALE ORGANISASJONER 2013 OG LOKALLAGSUNDERSØKELSEN 2009, SENTER FOR FORSKNING PÅ SIVILSAMFUNN OG FRIVILLIG SEKTOR.

Det finnes i dag en rekke offentlige støtteordninger, noen gir støtte til drift av organisasjoner og noen gir mer målrettet støtte til enkeltstående prosjekt. Kulturdepartementet har sammenstilt alle statlige støtteordninger på regjeringen.no⁵, her er det ca 150 ulike ordninger per mars 2016. Det er Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet som har flest ordninger som forvaltes av underliggende virksomheter. I tillegg kommer de fylkeskommunale og kommunale støtteordningene.

Vi har ikke funnet antall organisasjoner som søker om eller får tildelt midler fra offentlige tilskuddsordninger, da dette må sammenstilles som informasjon fra hver enkelt offentlig virksomhet som forvalter offentlige tilskudd. Men det er grunn til å anta at de aller fleste som søker offentlige tilskudd er registrert i Enhetsregisteret og at en god del av disse igjen er registrert i Frivillighetsregisteret. Årsaken til at vi kan anta dette er at alle ordninger krever at frivillige organisasjoner som skal motta støtte har eget organisasjonsnummer, det samme krever bankene når organisasjoner skal opprette bankkonto.

2.2. Krav til dokumentasjon

Hvilken dokumentasjon som innrapporteres på de ulike ordningene er avhengig av ordningens formål og dermed vilkår som stilles for å få tildelt midler. Noen vilkår er knyttet til formålet med selve ordningen, for eksempel at mottaker må være en frivillig organisasjon og må drive med aktivitet som er direkte knyttet til ordningens formål. I tillegg kan det virke som at enkelte vilkår er satt for å holde saksmengden nede i forvaltningen og dermed unngå ressurskrevende saksbehandling. For eksempel stiller noen ordninger vilkår om at organisasjonen må ha nasjonal utbredelse for å kunne søke. Dette gjør at lokallagene i en organisasjon ikke kan søke, men at sentralledet søker og rapporterer på vegne av alle underliggende lokallag. Men dette kan i noen tilfeller føre til at sentralledet pålegger underledd rapportering til sentralledet.

⁵ (Regjeringen.no, 2016)

Innsending av regnskap og annen sentral dokumentasjon er enten knyttet til krav som stilles til innhold i søknad eller i rapport for kontroll av om organisasjonen har disponert midlene i tråd med formål og vilkår i søknaden.

Regnskap

For de tilskuddsordningene vi har sett på så kreves det regnskap som dokumentasjon enten i forbindelse med søknad for påfølgende år eller som egen selvstendig regnskapsrapportering. Men kravene til selve regnskapet varierer.

For tilskudd til prosjekt er det prosjektets regnskap som vanligvis legges til grunn eller noter knyttet til prosjektet i årsregnskapet. For ulike driftstilskudd, merverdiavgiftskompensasjon og forhåndsgodkjente gavemottakere så er det ulike krav til regnskapene som må sendes inn.

Fordelingsutvalget (driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner) krever spesifisert regnskap, Arbeids og velferdsdirektoratet (driftstilskudd fattigdomsbekjempelse) krever aktivitetsregnskap, mens de andre ordningene krever ordinært godkjent årsregnskap enten i forbindelse med søknaden eller i forbindelse med rapportering.

Forenklet ordning for merverdiavgiftskompensasjon baserer tildelingen på brutto driftsutgifter (med enkelte fradrag) hentet fra revidert og godkjent regnskap et år tilbake i tid. Underledd som utgjorde bortimot 90 % av de ca 20 000 organisasjonene som mottok tilskudd i 2015 søker gjennom sentralleddet og har ikke noe krav om å sende inn regnskapsdokumentasjon til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Årsmelding/årsrapport

Alle ordningene krever også innsending av siste godkjente årsmelding enten i forbindelse med søknaden eller i forbindelse med rapportering. Det er da snakk om innsending av organisasjonens godkjente årsmelding eller årsrapport (ikke styrets årsberetning). For eksempel så spesifiserer Fordelingsutvalget (driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner) kravene til innhold i lokallagenes årsrapporter for kontrollformål, men stiller ingen særskilte krav til sentralleddenes årsmeldinger.

Arbeids og velferdsdirektoratet (driftstilskudd fattigdomsbekjempelse) krever årsmelding hvor følgende punkter er innarbeidet: Mål for organisasjonen, gjennomføring av aktiviteter, bruk av driftstilskuddet og resultatoppnåelse.

For ordningen med merverdiavgiftskompensasjon så er det kun søker (sentralledd i 90% av tilfellene) som sender inn årsrapport, ikke lokalleddene. Det kreves heller ingen rapportering for bruk av midlene i ordningen, dette baseres på dokumentasjon som sendes inn på søknadstidspunktet.

Nasjonal utbredelse og medlemstall

I ordningen med driftstilskudd til rusmiddelpolitiske organisasjoner (Helsedirektoratet) og for forhåndsgodkjenning av gavemottakere (Skatteetaten) så må organisasjonen dokumentere at de har nasjonal utbredelse på søknadstidspunktet.

For ordningen med og driftstilskudd til rusmiddelpolitiske organisasjoner kreves det også rapportering av medlemstall. For ordningen med driftstilskudd til funksjonshemmedes

organisasjoner så kontrollerer Bufdir nasjonal utbredelse i forbindelse med revisjon og kontroll av organisasjonene.

Hesledirektoratet krever også at det oppgis medlemstall i søknaden på ordningen med driftsstøtte for organisasjoner som arbeider med fattigdomsbekjempelse. Fordelingsutvalget (støtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner) krever dokumentasjon av medlemstall, lokallag og nasjonal utbredelse gjennom lokallagene.

Revisjon

De ulike tilskuddsordningene har ulik vurdering av risiko for at støtten ikke benyttes etter formålet. Kravene til revisjon, revisjonsattest og revisjonsberetning varierer derfor fra ordning til ordning. I ordningen for merverdiavgiftskompensasjon kan for eksempel lokallagene som har driftskostnader under 5 mill. kroner og som søker etter forenklet modell benytte valgt revisor til å kontrollere regnskapet. I 2014 utgjorde dette 97 % av ca 17. 500 lokalledd.

For ordningene med merverdiavgiftskompensasjon, tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (Fordelingsutvalget) og driftstilskudd til rusmiddelpolitiske organisasjoner så kreves det attest fra revisor for foregående års årsregnskap i forbindelse med søknadstidspunktet. De øvrige krever slik attest i forbindelse med rapportering eller kontroll.

De som søker merverdiavgiftskompensasjon må også sende inn revisjonsberetning for foregående års regnskap (gjelder søker og ikke lokalleddene som faktisk mottar støtten). For ordningen med driftstilskudd til rusmiddelpolitiske organisasjoner (Hdir) og driftstilskudd til organisasjoner som arbeider med fattigdomsbekjempelse (AVDir) så kreves det også revisjonsberetning fra revisor.

Det er også variasjon i forhold til når det kreves statsautorisert/registrert revisor og når det er nok med en uavhengig revisor som er valgt.

For ordningen med forenklet søknad om merverdiavgiftskompensasjon så kan de søkerne som har totale driftskostnader på under fem million bruke en valgt revisor. Alle andre må bruke en registrert, kommune, eller statsautorisert revisor. For de som benytter dokumentert ordning så er grensen på tre millioner kroner. Men flesteparten av søkerne kommer under disse grensene og kan benytte valgt revisor.

For ordningen med driftstilskudd til rusmiddelpolitiske organisasjoner er det ikke oppgitt særskilte krav til revisors registrering eller autorisering, i stedet er dette spesifisert i tilskuddsbrevet til hver enkelt tilskuddsmottaker.

I ordningen med driftstilskudd eller uttrappingstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (Fordelingsutvalget) stilles det krav om statsautorisert eller registrert revisor, det samme gjør Bufdir i forbindelse med driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner. Kravene til revisjon er beskrevet i forskriften der det kreves ordinær revisjon av årsregnskapet som sendes inn på søknadstidspunktet. Revisor skal revidere organisasjonens årsregnskap for grunnlagsåret og avgi revisjonsberetning. Revisor skal påse at tilskudd som er gitt etter regelverket og utbetalt i grunnlagsåret, er spesifisert i årsregnskapet eller note til dette.

For disse ordningene så skal det utarbeides særattestasjon fra revisor for beregningsgrunnlaget for saksbehandlingen (medlemmer, lokallag, utbredelse m.m.).^{6/7} Denne skal vedlegges søknad om driftstilskudd. Revisors særattestasjon skal føres på eget skjema, godkjent av direktoratet.

⁶ (Bufdir, 2016)

⁷ (Bufdir, 2015)

Direktoratet kan fastsette nærmere regler om revisjonsattestasjoner for organisasjonene. Skjemaet for revisors særattestasjon har til hensikt at organisasjonenes revisorer i større grad fanger opp eventuelle feil i grunnlaget for søknadene. Fordelingsutvalget har spesifisert dette i følgebrev til søknadsskjemaet⁸.

For ordningen med driftstilskudd til organisasjoner som arbeider for bekjempelse av fattigdom så krever AVDir attest og beretning fra statsautorisert eller registrert revisor for tilskudd over 50 000. Det er krav om bruk av ISA800⁹ standarden ved revisjon. For de som har fått støtte på under 50 000 så er det nok med valgt revisor som er uavhengig.¹⁰

Skattedirektoratet krever revisjonsattest fra statsautorisert eller registrert revisor dersom summen av gaver til frivillig organisasjon, tros- og livssynssamfunn overstiger 10 000 kroner i året. Denne må kunne fremlegges ved forespørsel fra Skatteetaten.

Vedtekter

Både for ordningen med driftstilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner (Fordelingsutvalget), driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner (Bufdir), driftstilskudd for rusmiddelpolitiske organisasjoner (Helsedirektoratet), driftstilskudd til fattigdomsbekjempelse (Arbeids- og velferdsdirektoratet) og forhåndsgodkjent gavemottaker (Skatteetaten) er det krav om innsending av vedtekter i forbindelse med søknaden på ordningene.

Aktiviteter

Flere av tilskuddsforvalterne finner aktiviteter dokumentert gjennom aktivitetsregnskap og årsmeldinger. Overfor Fordelingsutvalget må de organisasjonene som er valgt ut til kontroll også dokumentere og spesifisere aktiviteter som er finansiert av ordningen. Mellom annet må det dokumenteres hvilke kurs som er gjennomført med innkalling, program m.m.

Annen informasjon

AVDir kan også hente inn informasjon om årsmøter, styremøter med protokoll osv. for kontrollformål, hensikten er å dokumentere at organisasjonen drives etter demokratiske prinsipper.

Alle tilskuddsforvalterne krever at organisasjonene har organisasjonsnummer, dvs. at de er registrert i Enhetsregisteret, i tillegg krever alle med unntak av Fordelingsutvalget og Skatteetaten at de er registrert i Frivillighetsregisteret.

Av de offentlige virksomhetene som er ansvarlige for de utvalgte ordningene så har Arbeids og velferdsdirektoratet, og Fordelingsutvalget utarbeidet egne veiledninger i regnskapsføring for frivillige organisasjoner. Norsk regnskapsstiftelse har utarbeidet veiledning knyttet til sin foreløpige standard for regnskapsføring for frivillige organisasjoner¹¹. Vi har ikke gått inn på i hvilken grad det er samsvar mellom de ulike veiledningene. I tillegg har Brønnøysundregistrene (Frivillighetsregisteret / Regnskapsregisteret) tilrettelagt for elektronisk innrapportering av regnskap, de har også utarbeidet mal for regnskapsoppsett i tråd med Frivillighetsregisteret og utarbeidet veiledning¹².

⁸ (Fordelingsutvalget, 2002)

⁹ (International Federation of Accountants, 2009)

¹⁰ (Revisorforeningen, 2009)

¹¹ (Regnskap Norge, 2009)

¹² (Brønnøysundregistrene, u.d.)

Dokumentasjon	Godkjent regnskap	Spesifisert regnskap	Aktivitetsregnskap	Revisor attest	Revisjonsberetning	Årsmelding	Vedtekter	Utbredelse (lokallag)	Medlemstall	Egenerklæring
Ordning										
Merverdiavgiftskompensasjon (LST) ¹³	S			S	S	S	S ¹⁴			S
Driftstilskudd rusmiddel (Hdir)	S R			S	S R	S R	S	S	S	
Driftstilskudd frivillige barne- og ungdomsorg. (Fordelingsutvalget) ¹⁵	S			S	S ¹⁶	S	S	S	S	K
Driftstilskudd funksjonsh. (Bufdir) ¹⁷	S	S		S	S ¹⁸	S	S	S	S	K
Driftstilskudd fattigdombekj. (AVDir)			R	R	R	R ¹⁹				
Skattefradrag for gaver (Skatt)	S			K		S	S	S	S ²⁰	

1 OPPSUMMERING AV DOKUMENTASJONSKRAV FOR DE ULIKE ORDNINGENE, S BETYR AT DOKUMENTASJON VEDLEGGES SØKNAD, R AT DOKUMENTASJON SENDES INN I EN EGEN RAPPORTERING OG K VED EVENTUELL KONTROLL

2.3. Frivillighetsregisteret

Frivillighetsregisteret er hjemlet i frivillighetsregisterloven med forskrift, §1 sier at

«..formålet med loven (og dermed registeret red.anm.) er å forbedre og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter og å legge til rette for det offentliges politikk overfor frivillig virksomhet, men uten at dette går ut over den frivillige virksomhetens selvstendige stilling. Formålet med loven er videre å styrke og bevare grunnlaget for frivillig virksomhet..»

I forarbeidet til loven ble det også lagt vekt på at registeret skulle bidra til å redusere transaksjonskostnadene ved kommunikasjon mellom det offentlige og frivillige organisasjoner, bidra som politikkkutformingsfunksjon, bidra til å øke frivillig sektors legitimitet og å bidra til forskning på området.²¹

Det er Brønnøysundregistrene som har ansvaret for å forvalte registeret og er også tjenesteeier i Altinn for samordnet registermelding som er tjenesten som benyttes for registrering i Enhetsregisteret og Frivillighetsregisteret.²²

Det er om lag 37 000 registrerte organisasjoner i registeret.

¹³ Dokumentasjon vedlegges søknad. Kravene gjelder søkere. I 2015 var det 1177 søkere. Sentralledd søker på vegne av sine underledd. Totalt mottok rundt 20 000 organisasjoner kompensasjon i 2015.

¹⁴ Lotteri og stiftelsestilsynet henter data direkte fra Frivillighetsregisteret dersom de finnes.

¹⁵ I forbindelse med kontroll av lokallag kreves det årsrapport, medlemstall, lokallag, kurs, revisor attest m.m.

¹⁶ Ordinær revisjonsattest og egen særattestasjon på eget skjema for beregningsgrunnlaget (medlemstall, lokallag m.m.).

¹⁷ I forbindelse med kontroll kreves det dok. av bl.a. medlemstall, lokallag, vedtekter, likepersonarbeid

¹⁸ Særattestasjon av medlemstall.

¹⁹ Spesifisert innhold som omtaler aktiviteter i tråd med ordningens formål.

²⁰ Dersom organisasjonen er en medlemsorganisasjon.

²¹ (Kultur- og kirke departementet, 2006)

²² Registrering i Frivilligregisteret (samordna registermelding) (BR-1032): www.altinn.no

Følgende data registreres i registeret:

- Navn, formål m.m. Dette er data som i utgangspunktet registreres i Enhetsregisteret, men det er forutsetning at organisasjonen er registrert der for å kunne bli registrert i Frivillighetsregisteret.
- Virksomhetens kategori (aktivitetsområde)
- Vedtekter. Det er krav om å legge ved vedtekter ved førstegangsregistrering som inneholder minimum formål, årsmøte, styre, valg til styre, vedtektsendringer og opphør. Organisasjonene kan også velge å registrere disse opplysningene.
- Tilknytning til gruppe enheter (sentralledd, regionalledd og lokalledd). Dette er ikke et obligatorisk felt ved registrering, men sentralleddet i en organisasjon melder slik tilknytning til registeret.
- Innsendingsplikt av regnskap til Regnskapsregisteret. Organisasjoner som registrerer seg må også velge om de vil påta seg innsending av regnskap, dette er frivillig.
- Deltakelse i grasrotandelen. Organisasjonene må også registrere om de ønsker å være del av grasrotandelen dersom de fyller vilkår for deltakelse

Selve registreringen gjøres i samordnet registermelding i Altinn i forbindelse med registrering av organisasjonen i Enhetsregisteret og tildeling av organisasjonsnummer. Alle oppdateringer av styresammensetning m.m. gjøres også i samordnet registermelding. Det er også mulig å benytte tilpasset skjema for frivillige organisasjoner i pdf-format som kan lastes ned og fylles ut for senere innsending på papir.²³

Registrering i Frivillighetsregisteret ble gratis fra og med 1.1.2015, og fra 1.1.2016 er årsavgiften fjernet. Der er dermed gratis for organisasjonene å stå i Frivillighetsregisteret.

2.4. Regnskapsregisteret

Ingen av de tilskuddsordningene som vi har sett på stiller krav om registrering av regnskapsplikt etter forskrift til lov om register for frivillig virksomhet, kapittel 6, dermed er det heller ingen av forvalterne som benytter seg av oppslag i Regnskapsregisteret for kontroll av regnskap.

I løpet av 2015 mottok Regnskapsregisteret 522 årsregnskap fra frivillige organisasjoner, der årsregnskapet var satt opp etter frivillighetsregisterloven. Kun 162 av disse årsregnskapene ble godkjent. Totalt godkjente Brønnøysundregistrene 1 381 årsregnskap fra foreninger (1 219 av disse var satt opp etter regnskapsloven). Sannsynligvis skyldes det lave antallet at det er få insentiver for å sende inn årsregnskapet. Dessuten er det ingen reelle «sanksjoner» overfor de som påtar seg rapporteringsplikt, men ikke leverer årsregnskap.

2.5. Regnskapssystemer i frivillige organisasjoner

Det finnes ingen samlet oversikt over hvilke regnskapsløsninger som benyttes i frivillige organisasjoner. Men basert på innspill fra de ulike offentlige virksomhetene og frivillige organisasjoner som vi har snakket med så er det stor variasjon fra helt enkle Microsoft Excel baserte regneark, via enkle applikasjoner lastet ned fra internett til mer avanserte økonomisystemer som Agresso og Visma. De enkle løsningene benyttes helst på lokalplanet eller i organisasjoner med få transaksjoner.

²³ Forenklet skjema for foreninger: www.brreg.no

Organisasjon	Regnskapssystem
Strømmestiftelsen	<i>Unit 4 Agresso</i> benyttes sentralt. Region-/landkontor bruker enten <i>Agresso</i> eller <i>BushSoft</i> (dette er også tilgjengelig sentralt, og rapporter fra <i>BushSoft</i> blir registrert inn i <i>Agresso</i>).
Juvente	<i>Economic</i> sentralt, stort sett <i>Excel</i> lokalt.
Unge funksjonsh. Forening	Sentralt brukes <i>Paperless</i> . Usikkert hva som brukes lokalt.
De unges orkesterforbund	Har brukt <i>Books</i> fra Hansaworld. Bytter nå til <i>Economacs</i> (for Mac). Medlemsregister (<i>Skaler</i>) i samarbeid med andre organisasjoner. Ivaretar årsrapporter, medlemstall og grunninfo. til f.eks. frifond og moms.
Den norske turistforening (Dnt)	<i>Visma Global</i>

TABELL 2 OVERSIKT OVER ØKONOMI OG REGNSKAPSSYSTEMER I UTVALGTE FRIVILLIGE ORGANISASJONER

3. Gevinstpotensialet ved forenklet regnskapsrapportering

I forbindelse med støtteordningene er det spesifikke krav til dokumentasjon både i søknaden om støtte og i rapportering og kontroll. De frivillige organisasjonene som vi har snakket med sier alle at det er et vesentlig arbeid med å framskaffe og tilrettelegge dokumentasjonen.

Lokallagene i organisasjonene rapporterer først til sentralleddet som vanligvis står for samlet rapportering til statlige tilskuddsforvaltere. Arbeidsbyrden ved dagens ordninger varierer fra ordning til ordning og er også avhengig av hvor mange ordninger organisasjonen rapporterer på.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor peker på at det synes å være et potensiale for å få ned den administrative byrden for frivillige organisasjoner som søker om offentlig støtte²⁴, dette underbygges mellom annet med følgende sitat: «*For hver instans som krever sin egen revisorattest, sitt eget rapportskjema, eller sin egen regnskapsmal, beslaglegges frivillige ressurser og kostnadene øker. Det rammer lokallag i fra før ressurssvake organisasjoner*»²⁵.

Organisasjonene nevner også at det er et skille mellom driftstilskudd og prosjektstøtte. I følge informantene, både tilskuddsforvaltere og organisasjoner, så mener de at driftstilskuddene har mye større potensiale for samordnet rapportering enn for rapportering av prosjektstøtte. For tilskudd til prosjekter så vil behovet for informasjon være mer variert fra prosjekt til prosjekt avhengig av tilskuddets formål og størrelse.

Juvente oppgir at de rapporterer på anslagsvis 10-12 tilskudd innenfor 5-6 statlige tilskuddsordninger forvaltet av 4-5 tilskuddsforvaltere. Det er vanskelig å anslå total arbeidsbelastning siden en del av rapporteringsarbeidet er en integrert del av regnskapsarbeidet.

De unges orkesterforbund oppgir at de bruker opp mot 2 måneder samlet på rapportering alene, men de oppgir at ved mer samordnet rapportering en gang til alle så ville de kanskje kunne klare rapporteringen på 3 dager til alle ordningene de rapporterer på.

Strømmestiftelsen forteller at de rapporterer på fire offentlige tilskuddsordninger i Norge. I tillegg rapporterer de til flere både private organisasjoner og offentlige organ i Norge og i utlandet. Arbeidsbelastningen utgjør kanskje et halvt årsverk sentralt inkludert kontroll av alle

²⁴ (Selle & Strømsnes, 2012)

²⁵ (Bruer & Carlen, 2010)

prosjektregnskap og dokumentasjon til revisor. Kvalitetssikring av dokumentasjon og gjennomgang av uttalelser/beretning fra revisor krever også vesentlige ressurser.

De oppgir at de kanskje bruker oppimot 1,5 måneder på selve rapporteringen sentralt. Mye korrespondanse med f.eks. revisor, tilrettelegging av informasjon i form av «manuell punching» av ulik informasjon og tall tar mest tid.

Unge funksjonshemmedes forening finner det også vanskelig å anslå arbeidsbelastningen med rapportering nøyaktig. Men de mener at det er meget ressurskrevende, alle ansatte i organisasjonen er involvert. Å tilrettelegge informasjon fra driftstilskudd og prosjekter er krevende før informasjonen må skrives inn og lastes opp i tilskuddsforvalternes systemer, tall må for eksempel beregnes og skrives inn manuelt.

Den norske turistforening rapporterer også på en rekke tilskuddsordninger, selv om de ikke har tidfestet ressursforbruket så melder de at det vil være vesentlige gevinster ved å forenkle rapporteringen.

Frivillighet Norge mener at det sannsynligvis er et stort gevinstpotensial ved å kunne rapportere regnskap til det offentlige en gang, for eksempel til Frivillighetsregisteret og Regnskapsregisteret. Men da under forutsetning av at regnskapsformatet ikke er for krevende for mindre organisasjoner.

4. Mulige forenklingstiltak

I dette kapitlet foreslår vi ulike tiltak som kan forenkle ordningene med rapportering på tilskuddsordninger, både regnskapsdata og annen informasjon.

En skiller gjerne mellom juridiske, økonomiske, pedagogiske, organisatoriske og tekniske virkemidler. Forenkling av regnskapsrapportering og annen rapportering på tilskuddsordninger kan gjennomføres med hjelp av alle disse virkemidlene. Et pålegg til offentlige virksomheter om bruk av informasjon allerede rapportert til Frivillighetsregisteret er primært et juridisk virkemiddel, en veiledning i regnskapsoppsett for frivillige organisasjoner er et pedagogisk virkemiddel. For eksempel var fjerning av gebyr for registrering i Frivillighetsregisteret et økonomisk virkemiddel. Etablering av et felles rapporteringsskjema i Altinn vil være både et organisatorisk og et teknisk virkemiddel, i og med at arbeidsprosessen for rapportering endres ved at det etableres en ny teknisk løsning.

De forslagene til tiltak som er kommet opp i dette arbeidet drøftes kort med hensyn til et sett kriterier som så skal angi hvor godt tiltaket er totalt sett.

- **Formålseffektiv**; det betyr at tiltaket faktisk understøtter politiske mål om forenkling. Tiltaket må derfor gi en forenklingseffekt for organisasjonene i form av mindre arbeid og lavere kostnader.
- **Kostnadseffektiv**; det betyr at tiltaket gir minst mulig administrative kostnader hos tilskuddsforvalterne. Helst bør tiltaket gi reduserte administrative kostnader for dem.
- **Gjennomførbar**; at tiltaket oppfattes som enkelt og rettferdig og heller ikke bryter med budsjettretningslinjer og -praksis²⁶ eller andre føringer²⁷, at tiltaket har lave gjennomføringskostnader og liten motstand i organisasjonene.

²⁶ (Finansdepartementet, 2014) (Finansdepartementet, 2013)

²⁷ (Regjeringen.no, 2012)

Det er også slik at mange av tiltakene kan gjennomføres i kombinasjon med andre og vil dermed ha en styrket effekt. Det kan vurderes å gjennomføre tiltak som er formåls effektive, men som ikke nødvendigvis vurderes veldig kostnadseffektive av tilskuddsforvalterne. Vi tar som utgangspunkt at tiltak som vurderes gjennomført for å forenkle rapporteringen fra frivillige organisasjoner ikke bør medføre vesentlige økte administrative kostnader for de offentlige virksomhetene.

Det er en generell betraktning at forenkling av en offentlig ordning kan medføre at flere får nytte av den, men også at de offentlige utgiftene til å administrere ordningene dermed øker. Tiltak som er forenkling for brukerne, gir en gevinst i forhold til kostnadseffektivitet for offentlig forvaltning og som i tillegg er gjennomførbare i form av at det er lite motstand mot ordningene, er å foretrekke.

4.1. Tiltak 1: Klarspråk

Språk i tekstene som gjøres tilgjengelig for organisasjoner som skal sette seg inn i de ulike ordningene har variabel kvalitet. Mange av tekstene er preget av faguttrykk og ført i et nokså juridisk språk. Dette gjelder både omtale av ordningene og veiledningsmateriellet. I tillegg er også skjema som benyttes av ulik kvalitet språklig sett.

I dette tiltaket foreslår vi at det gjøres en gjennomgang av alle tilskuddsordninger med tilhørende skjema og veiledningstekster for å gjøre dem enklere å forstå. AVDir har gjort en slik gjennomgang av alle sine støtteordninger. De gjorde en rekke endringer i sine tekster som de mener har gjort at ordningene er enklere å forstå, søke og rapportere på.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har også et pågående klarspråkprosjekt, brukerne kan gi direkte tilbakemelding til tilsynet om det er noe de synes er vanskelig å forstå. Målet er at brukerne skal forstå alt tilsynet skriver på første forsøk.

Formålseffektivitet

Klarspråk er en politisk satsing både for denne og den forrige regjeringen. Dersom det må brukes mindre tid på å sette seg inn i vilkår og dokumentasjonskrav så vil det sannsynligvis ha en effekt for nye søkere og for alle søkere dersom vilkår og dokumentasjonskrav endres. Etter en gjennomgang av tekstene til et utvalg ordninger så er vår vurdering at det er et klart potensiale for å gjøre tekstene og veiledningsmaterialet mer tilgjengelig.

Det er likevel et spørsmål om hvor stor effekten vil være. For de som søker på de samme ordningene år etter år så vil prosessene være forholdsvis kjente og selve arbeidsbyrden vil nok uansett ligge i å tilrettelegge informasjon for søknad og eller rapportering. Men det er også slik at personer som rapporterer skiftes ut fra år til år, og nye frivillige som tar på seg denne oppgaven må kunne sette seg inn i kravene på en enkel måte.

Unge funksjonshemmedes forening påpeker at det tar tid å lese seg opp på rapporteringskravene til de ulike ordningene siden dette er noe man gjør en gang i året, dette antyder at det kan ligge en positiv effekt i å gjøre språk og veiledningsmaterieell mer tilgjengelig.

Dersom offentlige tilskuddsforvaltere samarbeider om et slikt tiltak, og harmoniserer begrepsbruken og forklaringene til ordningene, så kan det også gi effekt på tvers av ordninger. Dermed oppnås en enda større forenklingseffekt.

Kostnadseffektivitet

Tiltaket vil kreve en del arbeid for tilskuddsforvalterne, men det er sannsynlig at klarere språk og bedre veiledninger vil medføre færre henvendelser til tilskuddsforvalterne. Det vil også kunne medføre at søknadene i utgangspunktet er korrekt utfylt og har vedlagt tilstrekkelig dokumentasjon. På sikt kan dette gi en faktisk innsparing, uten at vi her har grunnlag for å si hvor stor denne effekten eventuelt vil være. På språkrådets sider om klarspråk er det gitt en rekke eksempler på prosjekter i staten som har hatt positiv effekt av klarspråk prosjekt.²⁸

Dersom det også skal gjøres en samordning av begrepsbruk og klarspråk i veiledningsmaterieell, skjema m.m. så vil det kreve samordningsprosesser, de som deltar må sette av personalressurser og noen må få ansvar for å lede prosessen på vegne av alle deltakende virksomheter. Her vil det også være effektivt å involvere brukerne. Etter vårt skjønn er dette innsats som de offentlige tilskuddsforvalterne uansett må gjøre og en samordningsprosess som inkluderer utveksling av erfaringer og resultater vil sannsynligvis være kostnadseffektivt. Kostnaden med å lede prosessen antar vi vil være relativt beskjeden.

Gjennomførbarhet

Vi kan ikke se at et slikt tiltak vil medføre motstand fra brukerorganisasjonenes side – tvert imot er erfaringen at de som gjennomfører slike prosjekt stort sett får positive tilbakemeldinger.²⁹ Det er også vår vurdering at kostnadene ved en slik gjennomgang er relativt lave og at mye av prosjektgjennomføringen kan utføres av egne ansatte.

Konklusjon

- Tiltaket kan virke positivt både på formåleffektivitet, kostnadseffektivitet og gjennomførbarhet. Det vil derfor kunne ha en viss forenkende effekt, men vi tror likevel ikke at dette tiltaket vil gi stor effekt alene.

4.2. Tiltak 2: Standardisering av regnskapsoppsett og årsrapport

I dag opererer de ulike ordningene med ulike krav til regnskapsdata, regnskapsformat og årsmeldinger. Dette tiltaket dreier seg om å utarbeide en standard for oppsett av regnskap for frivillige organisasjoner og en standard for oppsett av organisasjonenes årsmeldinger. Standardene vil kunne sees i sammenheng slik at regnskapet og årsmeldingen gir god informasjon til saksbehandlingen hos de offentlige tilskuddsforvalterne totalt sett.

I dag finnes det flere standarder for oppsett av regnskap, Forskrift om frivillighetsregisteret³⁰ spesifiserer hvordan regnskap skal settes opp dersom organisasjonene påtar seg frivillig regnskapsplikt etter forskriftens §8, og Brønnøysundregistrene har utarbeidet eget skjema for oppsett etter forskriften³¹. Norsk regnskapsstiftelse har utarbeidet egen standard med veiledning³². I

²⁸ (Språkrådet, u.d.)

²⁹ (Språkrådet, u.d.)

³⁰ (Lovdata, 2008)

³¹ Årsregnskap for frivillig virksomhet - Foreninger (RR-0009): www.altinn.no

³² (Norsk regnskapsstiftelse, 2008)

tillegg har Fordelingsutvalget laget egen håndbok i økonomi for frivillige organisasjoner³³ og AVDir har laget egen veiledning i regnskapsføring, årsregnskap og årsrapport for frivillige organisasjoner³⁴.

Etter regnskapsloven må ideelle organisasjoner som i året har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk følge kravene til regnskapsføring etter regnskapsloven (§1-2 9)³⁵. NOU 2015:10 om ny regnskapslov³⁶ foreslår å opprettholde dette kravet. Regnskapsmalen / standarden til Regnskapsregisteret som er basert på den midlertidige malen til Norsk regnskapsstiftelse (2008) er utviklet for de store organisasjonene som sannsynligvis har regnskapsplikt etter regnskapsloven, noe som sannsynligvis er for komplekst for små organisasjoner og lokallag.

Prosjektregnskap

Det finnes som nevnt tidligere en rekke ordninger som kan karakteriseres som driftstilskudd, men også en rekke ordninger for tilskudd til enkelttiltak i form av prosjektstøtte som både lokale lag og sentralleddene i organisasjonene har mulighet til å søke på. Tilskuddsforvalterne kan da sette vilkår om at organisasjonen må levere et eget prosjektregnskap for det mottatte tilskuddet, underveis i prosjektet eller etter at prosjektet er gjennomført.

Et slikt vilkår medfører ikke nødvendigvis at organisasjonen må føre et eget prosjektregnskap parallelt med organisasjonens årsregnskap. Prosjektets inntekter og kostnader kan i utgangspunktet føres som en integrert del av organisasjonens driftsregnskap. Årsregnskapet bør da ha noteforklaringer som viser sammenhengen mellom finansiering og kostnader til det konkrete prosjektet.

Organisasjonen bør også ha et regnskapssystem som gjør det enkelt å ta ut en rapport fra årsregnskapet som omhandler det konkrete prosjektet, slik at dette kan sammenstilles som et prosjektregnskap.³⁷ Ofte er det sentralleddene i organisasjonene som har slike systemer, mange mindre organisasjoner og lokallag som får prosjektstøtte vil ofte være avhengig av å føre eget prosjektregnskap.

I en del tilfeller finnes det ubrukte midler som skal tilbakebetales til tilskuddsforvalter eller overføres til neste år. Det er da viktig at ordningenes regnskap kan skilles ut i egen rapport.

Årsmelding/årsrapport

Alle organisasjonene utarbeider årsmeldinger som godkjennes av årsmøtet, en standard for innhold i årsmeldingen som også gir grunnlag for kontrollformål vil høyst sannsynlig medføre forenkling og sikre at rapporten kan gjenbrukes av flere forvaltningsorgan.

Dersom offentlige tilskuddsforvaltere gjenbraker informasjonen i årsmeldingen i stedet for å be om egen årsrapport for tilskuddsordningen så kan det være et viktig bidrag til forenkling. En annen mulighet kan være å la årsmeldingen også erstatte aktivitetsregnskapet siden tilskuddsforvalterne da vil slippe å kreve inn tilnærmet samme informasjon i nytt format. Organisasjonene må uansett utarbeide ordinært regnskap i tillegg.

³³ (Fordelingsutvalget, 2006)

³⁴ (Arbeids- og velferdsdirektoratet, 2015)

³⁵ (Lovdata, u.d.)

³⁶ (Regjeringen.no, 2015)

³⁷ (NAV, 2015)

Formålseffektivitet

Dersom dette tiltaket skal kunne gi en faktisk lettelse for de frivillige organisasjonene så forutsetter det at nye standarder ikke gir merarbeid for organisasjonene. Dvs. at kravene til både årsregnskap og årsmelding er av et omfang som ikke overstiger dagens rapporteringsbyrder. Det er grunn til å anta at for de som rapporterer på flere tilskuddsordninger vil tiltaket medføre at de kan forholde seg til en standard for regnskapsoppsett og en for årsmelding i stedet for flere.

Problemet oppstår dersom felles standarder blir så detaljerte at de blir krevende å innføre hos organisasjonene. Det er til dels stor variasjon i hva slags regnskapsdata som kreves, alt fra brutto driftsinntekter, via aktivitetsregnskap til årsregnskap og årsmelding. Det er en mulighet å erstatte kravet til aktivitetsregnskap med en standardisert årsmelding som gir god oversikt over gjennomførte aktiviteter i tråd med vilkårene for de ulike ordningene.

Både Frivillighet Norge og De unges orkesterforbund mener at felles standarder kan virke forenklende under forutsetning av at malen er enkel og ikke for komplisert. Unge funksjonshemmedes forening mener også at dette kan ha en forenklende effekt, men at det i så fall må gjelde formelle regnskapsopplysninger og at begrepsbruken må samordnes. De uttaler at «..*de fleste spør etter det samme, men med litt ulike ord..*». De peker imidlertid på at fristene for rapportering også bør samordnes.

Juvente derimot mener at for dem så vil antakelig en ny standardisert mal bety ekstra jobb, fordi det ofte er enklere å ta ut ulike rapporter fra regnskapssystemet tilpasset den enkelte tilskuddsforvalternes behov enn å tilpasse regnskapet til en ny standard. Men de mener at standardiserte krav til rapportering langt er å foretrekke framfor standardiserte verktøy el.l.

Strømmestiftelsen mener at de organene de rapporterer til i Norge har så ulike behov at det neppe vil være mulig å samordne. Årsaken til dette er at stiftelsen er prosjektorientert og først og fremst søker prosjektstøtte nasjonalt og internasjonalt.

De fleste er av den oppfatning at det ikke er formålseffektivt å standardisere oppsett av prosjektregnskap, men at regnskapet må føres med tilstrekkelig detaljer og noter slik at det kan tas ut rapporter på enkeltprosjekters inntekter og utgifter fra hovedregnskapet. Dette krever selvsagt at organisasjonen er av en viss størrelse slik at den har et formålstjenlig regnskapssystem. Alle organisasjoner med sentralledd har sannsynligvis et slikt system, hva som finnes på lokalplanet vil nok variere fra organisasjon til organisasjon fra enkle Excel regneark via enkle regnskapssystemer lastet ned som applikasjoner fra internett til mer avanserte konsernregnskapssystemer.

Vi har også forhørt oss om regnskapsstandarder til Norsk Regnskapsstiftelse. De organisasjonene vi har snakket med mener at denne i utgangspunktet er for omfattende for formålet. Den er også først og fremst rettet mot frivillige organisasjoner med faktisk regnskapsplikt etter regnskapsloven (mer enn 20 ansatte og over 20 mill. i verdier).

Kostnadseffektivitet

For å kunne samordne regnskapsrapporteringen så er det behov for at offentlige tilskuddsforvaltere samordner hvilken informasjon som skal rapporteres og når. Denne bør være i tråd med tilskuddsforvalternes behov for informasjon og være så enkel at de fleste frivillige organisasjoner lett kan forholde seg til den og sette seg inn i den uten at det er for ressurskrevende.

Selve prosessen for å komme fram til harmoniserte krav til regnskapsoppsett vil være krevende siden de ulike forvaltningsorganene vil ha ulike regelverk og vilkår til grunn for ordningene. Det er

sannsynlig at man da må gjøre en gjennomgang av regelverket. Men dette vil igjen avhenge av hvor mange ordninger og tilskuddsforvaltere som deltar i en slik prosess.

Samordningsarbeidet må både ta stilling til begrepsbruk (og definisjoner), regnskapsformatet, innhold i årsmeldingen og veiledningsmateriell. Det er klart at en slik prosess vil kreve tid og ressurser, særlig dersom man finner at behovene for informasjon for kontrollformål er svært sprikende.

Dersom en regnskapsstandard både skal være nyttig i sammenheng med driftstilskudd og prosjektstøtte så er det behov for at regnskap føres med høy grad av detaljrikdom og oversikt. Det må for eksempel være tydelig hva de ulike tilskuddene har gått til og hvor eventuelle ubrukte midler hører hjemme. For eksempel opplever AVDir at det relativt ofte er behov for å ta stilling til om midler skal tilbakebetales eller godkjennes overført til året etter. Det blir da et spørsmål om organisasjonen skal sende supplerende informasjon eller oppdatere regnskapet i f.eks. Regnskapsregisteret eller om dette kun skal sendes til den relevante offentlige etaten.

Endringer i regnskapsstandarder for frivillige organisasjoner vil uansett medføre behov for at det arbeides målrettet med utbredelse av standardene. Standarden bør derfor tilfredsstillende alle de store ordningene og de offentlige forvalterne bør stå bak utarbeidelsen og utbredelsen. Når så standardene eventuelt er etablert og godkjent så må det etableres et forvaltningsregime som sørger for at behov for endringer vurderes, prioriteres og eventuelt gjennomføres.

Det vil kreve ressurser fra de offentlige virksomhetene både å komme fram til standarder med veiledninger og å forvalte dem. Men alle har forvaltningsoppgaver i dag og ressursene som går med til å samarbeide om en eller to standarder vil neppe være særlig større enn det som benyttes til forvaltning i dag. Her er det også mulig at man kan basere seg på etablerte forvaltningsregimer slik som for eksempel offentlige IT-standarder som forvaltes av Difi.³⁸ Det kan også godt tenkes at en slik standard kan forvaltes av en undergruppe til standardiseringsrådet for offentlige IT-standarder. Et annet alternativ er at forvaltningen gis som oppgave til et fagdirektorat som for eksempel Direktoratet for økonomistyring (DFØ) etter modell av NOARK³⁹ standarden for offentlig arkivdanning.

For de frivillige organisasjonene så vil det sannsynligvis påløpe ressurser i forbindelse med tilretteleggingen av regnskapssystemene. Men dette vil være en engangsjobb som sannsynligvis gir en forenklingsgevinst i neste omgang.

Kostnadene er derfor knyttet til selve arbeidet med å ta fram standardene, inkludert beslutningsprosesser og eventuelle utredninger. Vi har ikke grunnlag for å estimere ressurspådraget, men vil anta et det totalt kan dreie seg om flere årsverk avhengig av antall ordninger og virksomheter som deltar.

Gjennomførbarhet

Som nevnt under formålseffektivitet er det noe ulike syn på om innføring av en regnskapsstandard vil være formålseffektivt, men det er likevel vårt inntrykk at det ikke vil være sterk motstand mot et slikt tiltak så lenge organisasjonene oppfatter standardene som forenklede. Standarden bør derfor rettes mot små og mellomstore organisasjoner og ikke de store organisasjonene som sannsynligvis uansett har regnskapsplikt etter regnskapsloven.

³⁸ (Difi, u.d.)

³⁹ (Arkiverket, Riksarkivet og Statsarkivene, 2013)

Kostnaden med å ta fram standardene vil være vesentlige særlig når det gjelder ressursbruk fra de som arbeider med forvaltning av tilskuddsordningene. Men dette vil være avhengig av ambisjonsnivå. For eksempel kan man tenke seg at arbeidet i første omgang dreier seg om å standardisere begrepsbruk og veiledninger i regnskapsføring for frivillige organisasjoner. Og at man etterhvert standardiserer selve oppsettet av regnskap og årsmeldinger avhengig av erfaringene fra første fase.

Det første steget vil uansett være en forutsetning dersom man skulle prioritere et tiltak med en felles teknisk rapporteringsløsning etter modell av for eksempel samordnet registermelding⁴⁰ senere (jamfør tiltak 3).

Det kan også tenkes at i første omgang så rettes tiltaket mot store forvaltere slik at f.eks. Helsedirektoratet, Bufdir, Lotteri- og stiftelsestilsynet, AVDir, UD og Brønnøysundregistrene går sammen om en standardiseringsprosess. Dersom disse blir enige om standarder så vil det kunne bane veien for at også andre forvaltningsorgan kan vurdere standardisering på sine områder.

Både de offentlige forvalterne som vi har snakket med og de frivillige organisasjonene er positive til at innholdet i årsmeldingene standardiseres slik at de også kan tjene som dokumentasjon i rapporterings og søknadsprosesser. Utarbeidelse av årsmelding gjøres uansett og det vil gi en effekt at det ikke stilles ulike krav til den.

Etter vårt syn vil en stegvis gjennomføring med et mindre antall tilskuddsforvaltere i starten være mer gjennomførbar enn en stor og ambisiøs prosess med mange deltakende organisasjoner og forvaltere.

Konklusjon

- Tiltaket vil sannsynligvis være formåleffektivt og kostnadseffektivt under visse forutsetninger.
- I første omgang bør det starte en prosess med å harmonisere begrepsbruk og veiledninger, noe som vil gi verdifull læring og sannsynligvis være gjennomførbart.
- Basert på første fase så kan ytterligere tiltak vurderes for å standardisere både regnskapsoppsett og årsmeldinger.

4.3. Tiltak 3: Felles digital innrapportering

For de ordningene som vi har sett på så er det etablert ulike metoder for både søknad og rapportering. Noen tilrettelegger for rapportering gjennom Altinn, andre har Word-skjema som kan sendes inn elektronisk eller på papir, andre igjen bruker egne «opplastingsløsninger» eller søknadsportaler.

Det kan etableres en egen teknisk løsning som benyttes til å rapportere informasjon til tilskuddsforvalterne elektronisk direkte fra organisasjonenes økonomisystemer eller i et webskjema og /eller annet teknisk brukergrensesnitt. Løsningen bør både ha mulighet for system til system rapportering fra regnskapssystemet til tilskuddsforvalternes systemer f.eks. via Altinn. I tillegg bør det utvikles et felles web skjema hvor nødvendig informasjon registreres eller lastes opp f.eks. i Altinn.

⁴⁰ Samordnet registermelding i Altinn: www.altinn.no

Både Helsedirektoratet og Skattedirektoratet har egne rapporteringsskjema i Altinn. Bufdir⁴¹ har søknadsskjema og mulighet for innsending av dokumentasjon i egen digital søknadsportal. Lotteri og stiftelsestilsynet har utarbeidet eget elektronisk søknadsskjema og opprettholdt muligheten for å søke merverdiavgiftskompensasjon på ordinært papirskjema. Arbeids- og velferdsdirektoratet ber om dokumentasjon på papir eller på e-post.

Selv om flere benytter elektroniske skjema i dag så er det stor skilnad på de ulike skjemaene. Helsedirektoratet har et omfattende skjema hvor både måloppnåelse og kravene i tilskuddsbrevet fra direktoratet selv må gjengis, hovedtallene fra regnskapet må skrives inn i tillegg til opplasting av selve regnskapsrapporten. Men det mest påfallende i Helsedirektoratets Altinn skjema er at de spør om organisasjonen har søkt og fått tilskudd fra andre ordninger i Helsedirektoratet.

Bufdir har lagt til rette for at organisasjonene kan søke på flere tilskuddsordninger samtidig. De tar direkte kontakt med organisasjoner når de gjør kontrollaktiviteter og innhenter tilleggsinformasjon.

Det enkleste skjemaet er for ordningen med innrapportering av gaver fra private. Skatteetaten har utarbeidet et enkelt skjema hvor organisasjonene kan rapportere gaver enkeltvis eller benytte Skatt sitt XML-format for innrapportering av flere gaver samtidig.

< Til Min meldingsboks

Innsending: RF-1310 Gåver til frivillige organisasjoner og trus- og livssynssamfunn - likningsoppgåver

1. Utfylling > 2. Signering og innsending > 3. Kvittering

Oversikt - skjema og vedlegg Hovedskjema

Skjema: RF-1310 Gåver til frivillige organisasjoner og trus- og livssynssamfunn - likningsoppgåver

Vel side i skjemaet ved å klikke på sidenamn under

Type innsending

Innsending

Gjevarar

Innsending for 2015 - Send inn nye oppgaver

I dette skjemaet kan du

- Registrere nye oppgaver ved å fylle inn fødselsnummer- Slette tidligere innsendte oppgaver ved å fylle inn fødselsnummer/org.nr., navn og sette beløp til null, navn og beløp
- Erstatte tidligere sendte oppgaver ved å fylle inn fødselsnummer- Slette tidligere innsendte oppgaver ved å fylle inn fødselsnummer/org.nr., navn og sette beløp til null, navn og nytt beløp
- Slette tidligere innsendte oppgaver ved å fylle inn fødselsnummer- Slette tidligere innsendte oppgaver ved å fylle inn fødselsnummer/org.nr., navn og sette beløp til null, navn og sette beløp til null

Den siste informasjonen du sender inn blir den gjeldende.

Du kan legge til flere oppgaver ved å klikke «Registrer ny gjevar» nede på sida.

Gjevarar og beløp

Gjevar 1 (av totalt 1)			
Fødselsnr.	Org.nr.	Namn	Beløp
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Registrer ny gjevar Lagre

Sum beløp for alle gjevarar: 0

Tal på oppgaver: 0

<< Førrer Neste >> Kontroller skjema Vidare til signering Skjemaet

FIGUR 2 SKJEMA FOR REGISTRERING AV GAVE, SKATTEDIREKTORATET

Web skjema

Som nevnt har mange organisasjoner relativt enkle regnskapsløsninger, og sannsynligvis vil mange ikke ha mulighet til å benytte seg av en eventuell system til system innrapportering. Mange vil derfor ha behov for å registrere opplysningene i et web skjema slik som er vanlig i dag. Dette gjelder særlig for ordninger med høy grad av utbredelse slik som for eksempel merverdiavgiftskompensasjon.

⁴¹ Bufdir faser ut Altinn skjemaet og går over til egen løsning basert på Insight Grants for alle sine ordninger i løpet av 2016 http://www.bufdir.no/Tilskudd/Hjelpeside_soknadsportal/

Et slikt Web skjemaet bør baseres på Altinn slik mange tilskuddsforvaltere gjør i dag og sikres ved bruk av ID-porten.

Løsningen kan gjøres til et «intelligent» felles skjema, der organisasjonene krysset av for hvilke ordninger de tar del i. På bakgrunn av dette får de filtrert frem de aktuelle feltene for den ordningen de skal rapportere på.

System til system innrapportering

En løsning for direkte rapportering fra regnskapssystemet til de frivillige organisasjonene kan bygge på løsningen som er utviklet for integrasjon mellom organisasjoners medlemsregistre og frivillighetsregistret for innrapportering av opplysninger til Brønnøysundregistrene (Enhetsregisteret og Frivillighetsregisteret) eller tilsvarende løsninger i Altinn som for eksempel den som benyttes i A-ordningen (rapportering av arbeidsgiver / arbeidstaker informasjon)⁴².

Men det må da tas høyde for at det finnes mange ulike regnskapssystemer som benyttes og som dermed må tilpasses et grensesnitt. Selve innholdet i meldingen som sendes inn fra regnskapssystemet til tilskuddsforvalterne må utvikles.

Alle organisasjoner som har ansatte vil være kjent med slik system til system rapportering fra A-ordningen gjennom Altinn. Men dette vil uansett dreie seg om et mindre antall organisasjoner, som regel sentralledd eller paraplyorganisasjoner som rapporterer på vegne av underliggende organisasjonsledd og lag.

Formålseffektivitet

En enkel og oversiktlig løsning som både er tilrettelagt for utfylling av skjema og direkte system til system rapportering fra organisasjonens regnskapssystem vil sannsynligvis bidra til å nå målet om forenkling av rapporteringsprosessen, i tillegg vil dette også bidra til at målsetningen om digital kommunikasjon med offentlig forvaltning oppnås i enda større grad enn i dag. Regjeringen har også satt som mål at informasjon til forvaltningen kun skal leveres en gang jamfør Meld. St. 27 (2015 – 2016) Digital agenda for Norge⁴³, og deretter gjenbrukes av alle forvaltningsorgan som har behov.

For organisasjoner som har sin hovedinntektskilde fra en tilskuddsforvalter vil det neppe ha betydning om det utarbeides et felles skjema. For de organisasjonene som rapporterer til ulike tilskuddsordninger og ulike tilskuddsforvaltere så er det derimot et forenklingspotensiale ved å samordne den tekniske løsningen for rapportering. For tilskuddsforvalterne så vil en felles standard kunne medføre at årsregnskap i større grad føres på en måte som gir dem tilstrekkelig informasjon.

Både tilskuddsforvalterne og de organisasjonene som vi har snakket med sier at arbeidet med rapportering ikke er knyttet til selve utfyllingen av skjema og innsendingen, men i større grad dreier seg om å utarbeide og tilrettelegge informasjonen for kontrollformål.

Juvente mener at dersom dette forutsetter at man heller ikke trenger å fylle inn enkelte regnskapsopplysninger i skjemaene, vil det være av stor betydning for forenklingen. I teorien vil det være mulig å laste opp avdelingsresultatrapport for samtlige avdelinger som skal rapporteres til de ulike tilskuddsordningene, samt resultatregnskap og balanse for organisasjonen, og dermed rapportere alt direkte fra regnskapssystemet ved en enkel eksport.

⁴² A-ordningen: www.altinn.no

⁴³ (Kommunal og moderniseringsdepartementet, 2015-2016)

Men samtidig ser de ikke for seg at det vil være mulig å samordne alle rapporteringsskjema, men foreslår i stedet at det utvikles noen ulike rapporteringsløsninger, for eksempel ett skjema for driftstilskudd og ett skjema for prosjekttilskudd.

Unge funksjonshemmedes forening mener også at dette tiltaket vil bety en forenkling, færre plattformer å forholde seg til vil være forenklende. Men også de ser at det er ulike behov særlig mellom ordninger for driftstilskudd og prosjekttilskudd.

Frivillighet Norge fremhever at bruk av løsninger som Hypersys⁴⁴ til medlemsregistrering og integrert rapportering av organisasjonsopplysninger har gitt en vesentlig forenkling for flere av deres organisasjoner knyttet til rapportering av blant annet medlemstall, denne løsningen legger også til rette for søknad og rapportering i forbindelse med merverdiavgiftskompensasjon.

Helsedirektoratet har oppfordret sine søkere om å søke på flere ordninger i ett og samme søknadsskjema i Altinn, men dette har ikke slått an blant organisasjonene. De ender opp med å sende inn et søknadsskjema for hver ordning. Antakelig kan dette ha å gjøre med frykten for at de da får mindre i støtte totalt sett. Tiltaket forutsetter derfor god kommunikasjon i forbindelse med utbredelsen av en ny samordnet løsning.

Kostnadseffektivitet

Samordnede løsninger for innrapportering av regnskap, årsrapport m.m. for kontrollformål vil uansett kreve at tilskuddsforvalterne samordner seg. Både begrepsbruk, hjelpetekster, felt som skal fylles ut og veiledninger må man bli enige om. Slik sett kan man si at dette tiltaket til en viss grad bygger på tiltak 2 om standardisering.

Derfor får man også mange av de samme prosessene knyttet til koordinering som for tiltak 2. Dette vil være ressurskrevende.

Når det så skal utvikles digitale løsninger så er det en rekke tilleggsmomenter om selve løsningen som det må tas stilling til, i tillegg til selve standardiseringsarbeidet. Dersom det er snakk om et felles skjema både rettet mot sluttbruker for manuell inntasting eller system til system integrasjon så må for eksempel følgende utarbeides:

- Prosjektplan; plan for prosjektinitiering, budsjett og gjennomføring
- Plan for gevinstrealisering
- Utviklingsprinsipper, f.eks. at det ikke spørres om informasjon som organisasjonen allerede har tilgang til o.l.
- Interaksjonsdesign for web skjema, dvs. hvordan skjemaet utformes slik at det blir lett å bruke
- Meldingsdesign, f.eks. standardisert innhold i meldingen, sikring, format og infrastruktur
- Arkitektur, f.eks. om informasjonen skal lagres sentralt eller splittes og sendes de som har behov
- Informasjonssikkerhet, dvs. hvilke sikkerhetsmekanismer skal løsningen tilfredsstill

Dersom det utvikles løsning for integrasjon mellom regnskapsløsningene og f.eks. Altinn så må det tas stilling hvordan denne integrasjonen skal gjøres og hvilket format data som overføres skal ha (filen, konvoluttene og selve meldingen som inneholder dataene). Her finnes det verdifull erfaring fra arbeidet med ny løsning for rapportering til Enhetsregisteret og Frivillighetsregisteret og ikke minst A-ordningen. Det er heller ikke usannsynlig at deler av disse løsningene kan gjenbrukes.

⁴⁴ <http://hypersys.no/medlemsregister/>

I tillegg til utviklingskostnaden kommer kostnaden med å forvalte løsningen. Dette vil både dreie seg om styringsmekanismer for prioritering av endringer, utvikling/innføring av endringene og selve driften av løsningen.

Dersom Altinn benyttes som plattform for en ny løsning så vil forvaltningskostnadene sannsynligvis bli reduserte i og med at man går fra flere skjema til et fåtall koordinerte skjema som benyttes til rapportering. Slik betalingsstrukturen i Altinn er i dag så er deler av driften finansiert sentralt, men tjenesteeierne må betale en årlig avgift som beregnes basert på tjenestenes transaksjonsvolum. Tiltaket vil derfor kreve at forvaltningen av løsningen finansieres.

Altinn sin forvaltningsmodell er basert på at det er en tjenesteeier som står som eier av enhver digital tjeneste i Altinn. En slik samordnet tjeneste som vi foreslår her vil ha flere interessenter, det må likevel være en eier som står ansvarlig overfor Brønnøysundregistrene og eventuelt Difi dersom ID-porten skal benyttes. Det må derfor lages en samarbeidsmodell hvor alle tilskuddsforvalterne som baserer seg på informasjon fra en slik løsning får fremmet sine interesser, dessuten må finansieringsmodellen klargjøres slik at kostnadene fordeles rettferdig mellom dem.

Som nevnt under formålseffektiv så vil en slik løsning også forutsette at det arbeides med å utbre løsningen. God kommunikasjon og involvering av brukerorganisasjonene vil være nødvendig for at den skal kunne tas i bruk. Dette vil selvsagt også ha en kostnadsside selv om det kan hevdes at dette kun vil være av forbigående karakter.

En felles digital løsning vil også medføre endring i forvaltningens mottakssystemer, men erfaringsmessig er disse av mindre karakter siden mange allerede mottar digital informasjon fra Altinn. Dersom det skal tilrettelegges for direkteinnføring fra organisasjonens regnskapssystem så vil det medføre at det utvikles rapporter på riktig format. Vi har ikke grunnlag for å estimere denne kostnaden her.

For alle virksomhetene som deltar i et slikt samarbeid så vil det bety endrede arbeidsprosesser både for de frivillige organisasjonene og for tilskuddsforvalterne. For tilskuddsforvalterne vil en felles løsning medføre at eksisterende løsninger og prosesser for innhenting av data endres. Mens de frivillige organisasjonene vil få en forenklet rapporteringsprosess.

Gjennomførbarhet

Å utvikle digitale tjenester er krevende, men samarbeid og koordinering mellom flere organisasjoner om digitale løsninger er ofte enda mer krevende⁴⁵. Derfor skal ikke risikoen man tar ved å starte en slik prosess undervurderes. For at dette tiltaket skal kunne gjennomføres så er det behov for noe standardisering av begrep, hjelpetekster og veiledninger (jamfør tiltak 2). I tillegg må tilskuddsforvalterne enes om ambisjonsnivå, hvilke krav som skal stilles til løsningen og ikke minst styringsmodell for både utviklingsfasen og forvaltning av løsningen. Det må også avklares hvordan løsningen skal finansieres.

Vi antar at de aller fleste frivillige lag og organisasjoner har relativt enkle løsninger for å føre regnskap og vil ha mest nytte av et skjema på nett f.eks. i Altinn. Noen vil nok ha regnskapssystemer som det kan integreres mot slik at de kan rapportere direkte fra regnskapssystemet, men dette vil sannsynligvis dreie seg om større organisasjoner ofte med et sentrallidd eller en paraplyorganisasjon.

⁴⁵ (Difi, 2010)

Det er positive signal fra de frivillige organisasjonene om at en slik felles rapporteringsløsning vil kunne medføre forenkling.

Konklusjon:

- Vi konkluderer med at tiltaket høyst sannsynlig vil være formålseffektivt, men under forutsetning av at løsningen dekker flere rapporteringer.
- På grunn av krevende koordinering, vesentlig risiko og en del utviklings- og forvaltningskostnader så er det spørsmål knyttet til om tiltaket vil være kostnadseffektivt. Vi antar at en slik løsning vil gi positiv gevinst dersom flere tilskuddsforvaltere tar den i bruk og kommuniserer løsningen godt til organisasjonene. Men det vil kreve ytterligere analyse for å kunne fastslå tiltakets kostnadseffektivitet.
- Det er selvsagt også en forutsetning at tiltaket finansieres tilstrekkelig.
- Med god prosjektstyring, koordinering og kontroll så vil tiltaket være gjennomførbart.

4.4. Tiltak 4: Bruk av grunndata

Formålet med etablering av grunndataregistre i Norge er at et minste felles multiplum av dataelement og datasett skal være felles for alle offentlige virksomheter og gjenbrukes når det er behov⁴⁶. Sentrale registre er Enhetsregisteret, Folkeregisteret og Matrikkelen. I tillegg finnes det en rekke andre sentrale registre som kan karakteriseres som grunndataregistre siden de inneholder informasjon som kan benyttes på tvers av offentlig forvaltning. Både Frivillighetsregisteret og Regnskapsregisteret er slike registre.

I dette tiltaket foreslår vi at offentlige tilskuddsforvaltere skal basere seg på data fra Frivillighetsregisteret og Regnskapsregisteret så langt det er mulig. Tiltaket dreier seg om at tilskuddsforvalterne pålegges å benytte grunndataregistre framfor å hente inn informasjon fra frivillige organisasjoner. Dette gjelder for eksempel oppdaterte vedtekter og organisasjonens tilknytning. Vi foreslår også at tilskuddsforvaltere pålegges et vilkår om at frivillige organisasjoner må være registrert i Frivillighetsregisteret for å kunne motta offentlig støtte.

Per i dag er ca. 36000 organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret og andelen øker stadig. Likevel er det ikke alle ordningene som krever at organisasjonene må være registrert i registeret. Informasjonen som forvalterne spør etter i forbindelse med kontroller er informasjon i vedtektene og tilknytning (som for eksempel kan benyttes for å kartlegge nasjonal utbredelse).

Når det gjelder Regnskapsregisteret så er registrering av regnskap fra frivillige organisasjoner i dag knyttet til frivillig regnskapsrapportering i Frivillighetsregisteret, det er også forskrift til lov om register for frivillig virksomhet som regulerer selve regnskapsoppsettet⁴⁷. Selv om det per i dag er få regnskap registrert så mener vi at prinsippet om å benytte tilgjengelige grunndata også må gjelde for regnskap. Dersom de frivillige organisasjonene vet at informasjonen i grunndataregistrene blir benyttet så vil høyst sannsynlig flere påta seg slik plikt og flere regnskap vil være tilgjengelig sentralt.

En videreutvikling av tiltaket kan være at Frivillighetsregisteret utvides med flere informasjonselement som for eksempel medlemstall. Regnskapsregisteret kan utvides til også å inneholde organisasjonenes årsmelding, og informasjonen i registeret kan gjøres lettere tilgjengelig.

⁴⁶ Jamfør for eksempel grunndatarapporten (2007) s 53: (Regjeringen.no, 2007)

⁴⁷ (Lovdata, 2008)

Formålseffektivitet

Frivillighetsregisteret ble åpnet for registrering 1. desember 2008 med formål om å forenkle samhandlingen mellom offentlig forvaltning og frivillige organisasjoner, legge til rette for offentlig politikk overfor frivillige og å styrke og bevare grunnlaget for frivillig virksomhet, jamfør forskrift til lov om register for frivillig virksomhet⁴⁸.

Formålet med Frivillighetsregisteret er forenkling og effektiv samhandling, men det er utfordrende at registeret ikke inneholder nok detaljinformasjon om de frivillige organisasjonene⁴⁹. Etter vårt skjønn dreier dette seg om at forvaltningen ikke har tatt i bruk registeret etter fotutsetningene⁵⁰ noe som igjen kan skyldes at det ikke har vært registrert nok relevant informasjon av de frivillige organisasjonene. Derfor kan innrapportering til Frivillighetsregisteret oppfattes som en byrde for de som både er registrert i registeret og må rapportere samme informasjon direkte til tilskuddsforvalterne. Situasjonen kan bedres ved at det i større grad stilles krav om registrering og at forvalterne faktisk benytter tilgjengelig informasjon.

Men samtidig er det en positiv utvikling i antall organisasjoner som er registrert. Dette kan kanskje knyttes til insentiver som ordningene med grasrotandel, merverdiavgiftskompensasjon og kanskje også at gebyret for registrering er fjernet. Dette bør også gi større insentiver for forvaltningen til å ta i bruk registeret.

Samtidig vil det være problemstillinger knyttet til oppfølging av kvaliteten på data i registeret. Dersom tilskuddsforvalterne ikke finner riktig oppdatert informasjon i registeret og likevel må kontakte søkerne direkte så vil dette kunne bli en byrde for dem. Spørsmålet er da om hvem som skal ha ansvaret for å følge opp at organisasjonene registrerer endringer etter hvert som de opptrer; Brønnøysundregistrene eller tilskuddsforvalterne, eller kanskje revisor? Her må det uansett utarbeides effektive prosesser.

For de ordningene som vi har sett nærmere på så krever Bufdir (driftstilskudd til funksjonshemmede organisasjoner) innsending av vedtekter, dette skyldes nok at de heller ikke krever at tilskuddsmottakerne skal være registrert i Frivillighetsregisteret. Men også Helsedirektoratet (driftstilskudd til rusmiddelpolitiske organisasjoner) baserer kontrollaktiviteten på innsending av vedtekter til tross for at dette finnes i Frivillighetsregisteret. Det er allerede et vilkår at de organisasjonene som mottar støtte på denne ordningen er registrert.

Dersom organisasjonene kan rapportere vedtekter, styreleder, daglig leder, tilknytning osv. en gang framfor til ulike tilskuddsforvaltere så vil dette være en forenkling for mange av organisasjonene, i alle fall for sentralleddene som rapporterer på mange ordninger.

Når det gjelder innrapportering av regnskap til Regnskapsregisteret så oppgir både Juvente og DNT at de er underlagt regnskapsplikt etter regnskapsloven og dermed også rapporterer regnskap til registeret. De opplever likevel at de også må rapportere regnskap for ulike ordninger til de ulike tilskuddsforvalterne.

Selve rapporteringsplikten kan fortsatt gjøres frivillig, men dersom tilskuddsforvalterne baserer seg på Regnskapsregisteret når det finnes regnskap / årsmelding der så gir dette et insentiv for å påta seg rapporteringsplikt. Organisasjonene velger da selv om de skal rapportere tradisjonelt eller om de skal benytte regnskapsrapporteringen til Regnskapsregisteret. Det blir da opp til dem selv å ta ut gevinsten. På sikt kan den samordnede modellen gjøres obligatorisk. Men spørsmålet om

⁴⁸ (Kulturdepartementet, 2008)

⁴⁹ (Selle & Strømsnes, 2012)

⁵⁰ (Kultur- og kirke departementet, 2006)

oppfølging og kvalitetssikring er også relevant her, ansvaret for oppfølging og puring ved mangelfull eller feil rapportering må plasseres.

Også dette tiltaket vil virke positivt på regjeringens mål at informasjon til forvaltningen kun skal leveres en gang jamfør Meld. St. 27 (2015 – 2016) Digital agenda for Norge⁵¹, og deretter gjenbrukes av alle forvaltningsorgan som har behov.

Kostnadseffektivitet

Dette tiltaket vil ha de samme kostnadselementene som tiltak 3 dersom det forutsettes en felles løsning for rapportering til registrene. Det kan selvsagt tenkes at det gis et pålegg om å benytte data i grunndataregistrene dersom de finnes uten at det etableres en slik løsning. I så fall vil kostnadene bli langt lavere, men effektene vil sannsynligvis også være mindre.

Integrasjonsløsningene som er etablert for rapportering fra medlemsregistrene til Enhetsregisteret og Frivillighetsregisteret vil kanskje kunne gjenbrukes. I alle fall er det verdifull læring å hente fra denne løsningen. Men uansett vil en tilpasning eller gjenbruk ha en utviklingskostnad.

For tilskuddsforvalterne så er det en klar gevinst dersom innrapporteringen er samordnet ved at de da kan automatisere kontrollene.

For eksempel vil enklere tilgang til kontrollinformasjon som for eksempel medlemstall, utbredelse og vedtekter kunne effektivisere kontrollvirksomheten til tilskuddsforvalterne. Dersom denne informasjonen er standardisert og blir rapportert en gang (i stedet for flere ganger) så vil det også bety en forenkling for organisasjonene.

Dette kan også medføre at forvaltningen kan forenkle kontrollregimet sitt ved at de i større grad baserer seg på å be om tilleggsdokumentasjon i forbindelse med kontroller, og for øvrig baserer seg på informasjon som organisasjonen har selv og som finnes i grunndataregistrene. Dette betyr f.eks. at bare de organisasjonene som plukkes ut i forbindelse med kontrollvirksomhet leverer tilleggsdokumentasjon som ikke er tilgjengelig fra før. Dette kan f.eks. dreie seg om å kontrollere at organisasjonen er demokratisk eller dokumentere at aktivitetene faktisk er gjennomført.

Tiltaket gir også mulighet for oppslag fra tilskuddsforvalternes egne saksbehandlingsløsninger og direkte i Frivillighetsregisteret og Regnskapsregisteret. Det finnes allerede et programmeringsgrensesnitt (API) på lik linje med det som finnes for Enhetsregisteret. Noe av informasjonen er også tilgjengelig som åpne data i offentlig sektors katalog over åpne data inkludert programmeringsgrensesnitt.⁵²

Utvikling og forvaltning av grensesnitt i egne saksbehandlingsløsninger vil ha en kostnad for de ulike tilskuddsforvalterne, men det er sannsynlig at dette vil være mer kostnadseffektivt enn innhenting av informasjon direkte fra de frivillige organisasjonene.

Gjennomførbarhet

Det er gitt positive tilbakemeldinger på forslaget både fra frivillige organisasjoner og fra tilskuddsforvalterne. Det må likevel sies at vi har vært i kontakt med et lite antall virksomheter og organisasjoner og at mange små organisasjoner kanskje vil finne det krevende å skulle forholde seg til samordnet registermelding.

⁵¹ (Kommunal og moderniseringsdepartementet, 2015-2016)

⁵² (Data Norge, u.d.)

For uthenting av informasjon som allerede finnes i Frivillighetsregisteret så dreier det seg om at plikten til å bruke registeret må klargjøres overfor alle offentlige virksomheter som forvalter tilskuddsordninger. Dette kan eventuelt gjøres i rundskriv. Det vil også være fullt mulig å følge opp at frivillige organisasjoner som søker tilskudd må være registrert i Frivillighetsregisteret.

De tekniske løsningene for tilgang til registeret finnes til en viss grad. Men det er behov for å utvikle en løsning som gir tilgang til vedtekter som er registrert eller sendt inn som vedlegg. Innsendte vedtekter bør til enhver tid være oppdatert og inneholde siste vedtatte endringer. Dette vil for mange organisasjoner bety at de må sende inn nye vedtekter ved hver endring, vanligvis etter årsmøtet. Det må avklares hvordan etterlevelsen av dette kontrolleres.

For Regnskapsregisteret så er nok lerret lenger å bleke og må sees i sammenheng med et standardisert regnskapsoppsett i tiltak 2. Det er fullt mulig å rapportere årsregnskap fra regnskapssystem til Regnskapsregisteret (via Altinn). Men vi har ikke oversikt over om det er noen systemleverandører som har tilrettelagt for innsending av årsregnskap satt opp etter frivillighetsregisterloven.

Konklusjon:

- Et slikt tiltak vil sannsynligvis være både formåls effektivt, kostnadseffektivt og gjennomførbart.
- Det bør stilles krav fra alle offentlige tilskuddsforvaltere om at alle frivillige organisasjoner som søker statlig støtte må være registrert i Frivillighetsregisteret. I tillegg bør det klargjøres for offentlige tilskuddsforvaltere at data i grunndataregistrene skal benyttes så fremt de finnes (jamfør for eksempel digitaliseringsrundskrivet om bruk av Enhetsregisteret, Folkeregisteret og Matrikkelen)⁵³.
- Det er sannsynlig at eksisterende integrasjonsløsninger for innrapportering fra medlemsregistre kan gjenbrukes til også å inneholde flere informasjonselementer og benyttes mot andre kildesystemer. Men dette bør vurderes nærmere.
- Etterhvert bør det legges til rette for at alle regnskap som rapporteres på et standardisert format også registreres i Regnskapsregisteret en gang og gjøres tilgjengelig for oppslag. Dette er derimot et lengre løp og vil kan hende ikke være gjennomførbart i første omgang.

4.5. Tiltak 5: Samordnet krav til revisjon

I dag er det stor variasjon i krav til revisjon av regnskap fra de ulike tilskuddsordningene. Det er variasjon i forhold til når det kun kreves attestasjon fra revisor og når det kreves beretning, det er også ulike krav til når det kreves statsautorisert eller registrert revisor og når det kreves en valgt uavhengig revisor. Dette gjelder selv om vi bare har sett nærmere på et fåtall tilskuddsordninger.

Dette tiltaket dreier seg om at offentlige tilskuddsforvaltere harmoniserer sine krav til revisjon, det gjelder både krav til:

- Autorisasjon
- Attestasjon
- Revisjonsberetning

En videreutvikling av dette tiltaket kan være at det offentlige baserte seg på samme revisjon. Dvs. at dersom det er tilgjengelig en revisor attest eller revisjonsberetning for et regnskap så kan alle tilskuddsforvalterne basere seg på samme informasjon fra revisor. Som et minimum bør

⁵³ (Regjeringen.no, 2015)

tilskuddsforvaltere i samme offentlige virksomhet som stiller ulike revisjonskrav i ulike ordninger selv kunne vurdere om det kan gjøres forenkling internt.

Formålseffektivitet

Flere av tilskuddsforvalterne og organisasjonene som vi har vært i kontakt med mener at det vil kunne være forenkling med både harmoniserte krav og mulighet for gjenbruk av revisorattest. Det vil også kunne spare organisasjonene for kostnader til revisjon. Dersom en organisasjon har ulike prosjekt med støtte fra ulike tilskuddsforvaltere og driftstilskudd fra en eller flere ordninger så vil revisjon være en vesentlig kostnad.

Også dette tiltaket vil være mest formålstjenlig for organisasjoner som rapporterer på flere ordninger med ulike krav.

Kostnadseffektivitet

På lik linje med de andre tiltakene så vil det kreve ressurser i forbindelse med samordning mellom ulike tilskuddsforvaltere. Dette er ofte krevende og forutsetter at prosessen ledes og koordineres. Ressurspådraget til koordinering og ledelse vil selvsagt avhenge av antall deltakere og ambisjonsnivå.

Dersom det skal legges til rette for gjenbruk av attester fra revisorer så er det avhengig av at disse er tilgjengelig. Den kan da enten legges ved som dokumentasjon i forbindelse med søknad, rapportering eller kontroll som i dag, eller registreres sentralt i f.eks. Regnskapsregisteret. I siste fall vil det kreve utvikling av en løsning og etablering av et forvaltningsregime. Dette vil ha både investerings- og forvaltningskostnader knyttet til seg.

Gjennomførbarhet

Slik vi har forstått det så vil tiltaket bli tatt godt imot av frivillige organisasjoner. En harmonisering av kravene vil bli oppfattet som forenkling, men det beste vil være om det også blir mindre bruk av kostnadskrevende revisjoner til ulike formål.

Det er likevel vår vurdering at det er mest gjennomførbart med en gjennomgang av kravene på tvers av offentlige virksomheter, i alle fall i første omgang. Faren er da selvsagt til stede for at det ikke kommer faktisk forenkling ut av gjennomgangen fordi vilkårene, og regelverkene de er hjemlet i, er ulike. En harmonisering vil i så fall være mer krevende ressursmessig for tilskuddsforvalterne.

Tiltaket kan eventuelt sees i sammenheng med et klarspråk arbeid (tiltak 1). Dersom harmonisering av kravene til revisjon lykkes, så kan det startes opp en fase to med gjenbruk av informasjon fra revisorer dersom en forutgående utredning viser at dette er lønnsomt.

Konklusjon

- En koordinert harmonisering av kravene til revisjon av frivillige organisasjoners regnskap vil etter vår vurdering kunne medføre forenkling for organisasjonene og kanskje også innsparinger i direkte utgifter til revisor. Kostnadene ved tiltaket vil ikke være så store at dette ikke er gjennomførbart.
- I første omgang bør det gjøres en bredere kartlegging av mulighetsrommet.

4.6. Andre tiltak

I tillegg til de tiltakene som er nevnt over så har vi også registrert andre tiltak i forbindelse med dialogen som vi har hatt med ulike organisasjoner og tilskuddsforvaltere i forbindelse med dette

arbeidet. Vi har ikke hatt mulighet til å vurdere dem nærmere i denne omgang, men bare gjengir dem kort her.

Lik praksis ved kontroll av frivillige organisasjoner: Det er stor variasjon i hvilken grad det kreves ytterligere dokumentasjon i forbindelse med kontroll av at pengebruken går til ordningenes formål. En mulighet her dreier seg om at de offentlige virksomhetene baserer seg på samme regnskapsinformasjon, men tilleggsinformasjon til kontrollvirksomhet (uttrekk av tilfeldig dybdekontroll) gjøres som bilateral informasjonsutveksling.

Lik praksis for oppfølging, tilbakebetaling og reaksjoner fra tilskuddsforvalter: Det offentlige framstår ikke enhetlig overfor frivillige organisasjoner. For eksempel medfører det at det er ulik praksis for om tilskudd må tilbakebetales eller kan overføres til neste år. Reaksjoner på kontroller varierer også fra tilskuddsforvalter til tilskuddsforvalter og ofte fra ordning til ordning.

Klar ansvarsfordeling for oppfølging av ulike tilskuddsordninger. Det er rapportert at det for enkelte tilskudd er et uklart ansvar for oppfølging. Det gjelder for eksempel mellom staten, kommuner og i noen tilfeller fylkeskommuner.

Vilkår om regnskapsrapportering til Regnskapsregisteret. Det kan være en mulighet at dersom det offentlige blir enige om en regnskapsstandard som er dekkende for eksempel for alle ordninger for driftstilskudd at det kan stilles krav om å rapportere årsregnskap til Regnskapsregisteret. I dag stilles det ingen krav om rapportering av regnskap til RR. I tillegg kan man tenke seg utvidelse av registeret til også å inneholde standardisert årsberetning med mer informasjon enn det som legges til grunn i regnskapsloven.

5. Videre arbeid

Rapporten skisserer fem ulike tiltak som ikke er gjensidig utelukkende, men bygger delvis på hverandre. For eksempel vil både tiltak₃ og ₄ være avhengig av at det gjøres standardisering av regnskapsoppsett (tiltak ₂).

Tiltakene kan hver for seg ha ulike ambisjonsnivå, men det kan også legges opp til at det defineres nye tiltak basert på momenter fra de vi har skissert her.

Sentralt i de foreslåtte tiltakene er samordning mellom de ulike tilskuddsforvalterne. De tiltak som kan gi en vesentlig forenklingseffekt vil kreve samordning og dermed en prosess for koordinering mellom ulike tilskuddsforvaltere. Erfaringsmessig er slik koordinering ofte krevende⁵⁴, vi anbefaler derfor at det legges opp til en stegvis gjennomføring.

Vi har bare delvis sett på søknadsprosessene for de ulike ordningene, for å få helhetlige løsninger og forenkling som dekker hele verdikjeden fra søknad via rapportering til kontroll og avslutning, så er det behov for å se tiltak knyttet til rapportering i sammenheng med søknaden.

Siden dette er en foranalyse så må sannsynligvis de mest aktuelle tiltakene utredes videre for å kartlegge kostnader, konsekvenser og gevinster ved forenkling. Erfaringer fra dette arbeidet viser at det er utfordrende å kvantifisere gevinster siden mye av innsatsen som gjøres er basert på frivillig ulønnet arbeid. Den viktigste parameteren vil kanskje være at tiltakene medfører at frivillige kan bruke mindre tid på administrasjon og mer på å arbeide med aktiviteter knyttet til organisasjonenes formål.

⁵⁴ (Difi, 2010)

Vedlegg 1: Oversikt over utvalgte tilskuddsordninger

Merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner

Over 20 000 frivillige lag og organisasjoner fikk utbetalt merverdiavgiftskompensasjon på til sammen 1,22 milliarder kroner i 2015. I 2015 søkte 210 sentralledd på vegne av mer enn 19 000 underledd. Enkeltstående organisasjoner søker på selvstendig grunnlag. Totalt var det 1177 godkjente søknader til ordningen i 2015. Største mottakere var Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og Røde kors. Ordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet

For denne ordningen er det to måter å søke merverdiavgiftskompensasjon, forenklet og dokumentert ordning, med ulike krav til vedlegg av regnskapsopplysninger.

For forenklet ordning kan organisasjonene på visse vilkår søke kompensasjon beregnet på grunnlag av totale brutto driftskostnader. Totale driftskostnader hentes fra revidert og godkjent regnskap ett år tilbake i tid. For de organisasjonene som avlegger regnskap etter foreløpig standard for ideelle organisasjoner (NRS), vil forbrukte midler være grunnlag for beregning av kompensasjon. For dokumentert modell er det spesifisert i forskriften hvilke data som skal tas med i forbindelse med søknaden.

Uansett ordning er disse vedleggene obligatorisk for søkere⁵⁵:

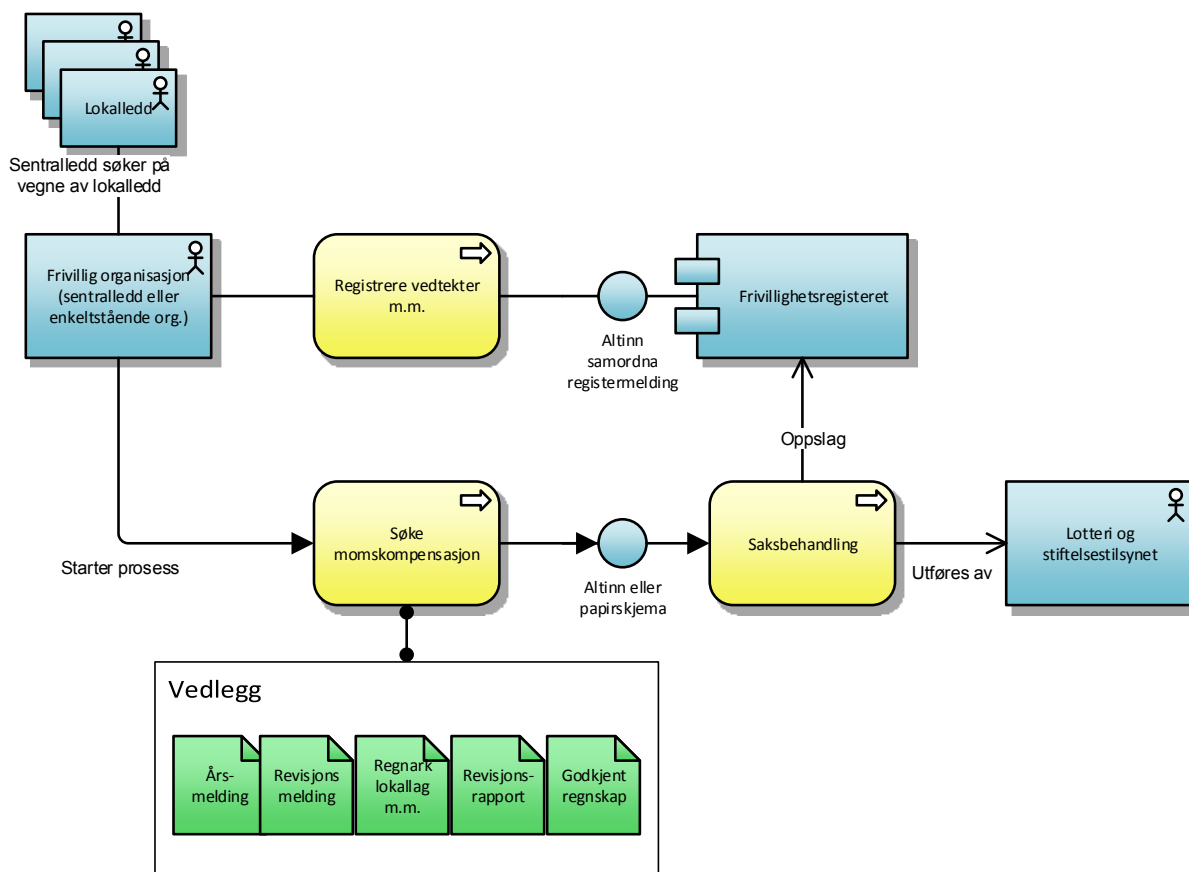
- Godkjent og signert regnskap fra året før,
- Årsmelding,
- Vedtekter (fra Frivillighetsregisteret dersom de finnes der),
- Revisjonsattest,
- Revisjonsmelding
- Egenerklæring i form av regneark med oppsett av data fra lokalledd (dersom det er et sentralledd som søker)

Søknadsfristen for merverdiavgiftskompensasjon og innsending av revidert og godkjent regnskap er 1.9.

Når det gjelder krav til revisjon i forenklet modell så kan underledd og aksjeselskap med under fem millioner kroner i totale driftskostnader bruke valgt revisor. Alle andre må bruke en registrert-, kommune-, eller statsautorisert revisor. For dokumentert ordning så er denne grensen på 3 mill. i totale driftskostnader dersom ikke annet følger av regnskapsloven, særlovgivning eller som følge av vedtekter eller interne lover i organisasjonen. Innretningen av ordningen reduserer de administrative byrdene for organisasjonene og antall søknader og ressursbruk ved forvaltningen av ordningen vesentlig. Innsending av regnskap og annen dokumentasjon er enten knyttet til saksbehandlingen av søknad eller til kontroll av om organisasjonen har disponert midlene i tråd med formål og vilkår i søknaden.

Samlet sett kan prosessen for søknad og innrapportering av regnskapsopplysninger fremstilles slik:

⁵⁵ Underledd og aksjeselskap skal normalt ikke sende inn revisjonsberetning, regnskap og årsmelding til sentralleddet, [eller tilsynet] men sentralleddet kan som del av sitt kontrollarbeid pålegge underledd dette for kontroll mot innsendte søknadsdata

FIGUR 3 OVERSIKT OVER PROSESS FOR SØKNAD OM MERVERDIAVGIFTSKOMPENSASJON - OVERORDNET

Driftstilskudd (nasjonal grunnstøtte) til frivillige rusmiddelpolitiske organisasjoner

Formålet med ordningen er å stimulere til frivillig, ruspolitisk engasjement og aktivitet både på nasjonalt og lokalt nivå og å redusere forbruk av rusmidler og skader forårsaket av rusmidler⁵⁶. Det var budsjettert med bevilgninger på ca. 16 mill. i 2015. Ordningen forvaltes av Helsedirektoratet.

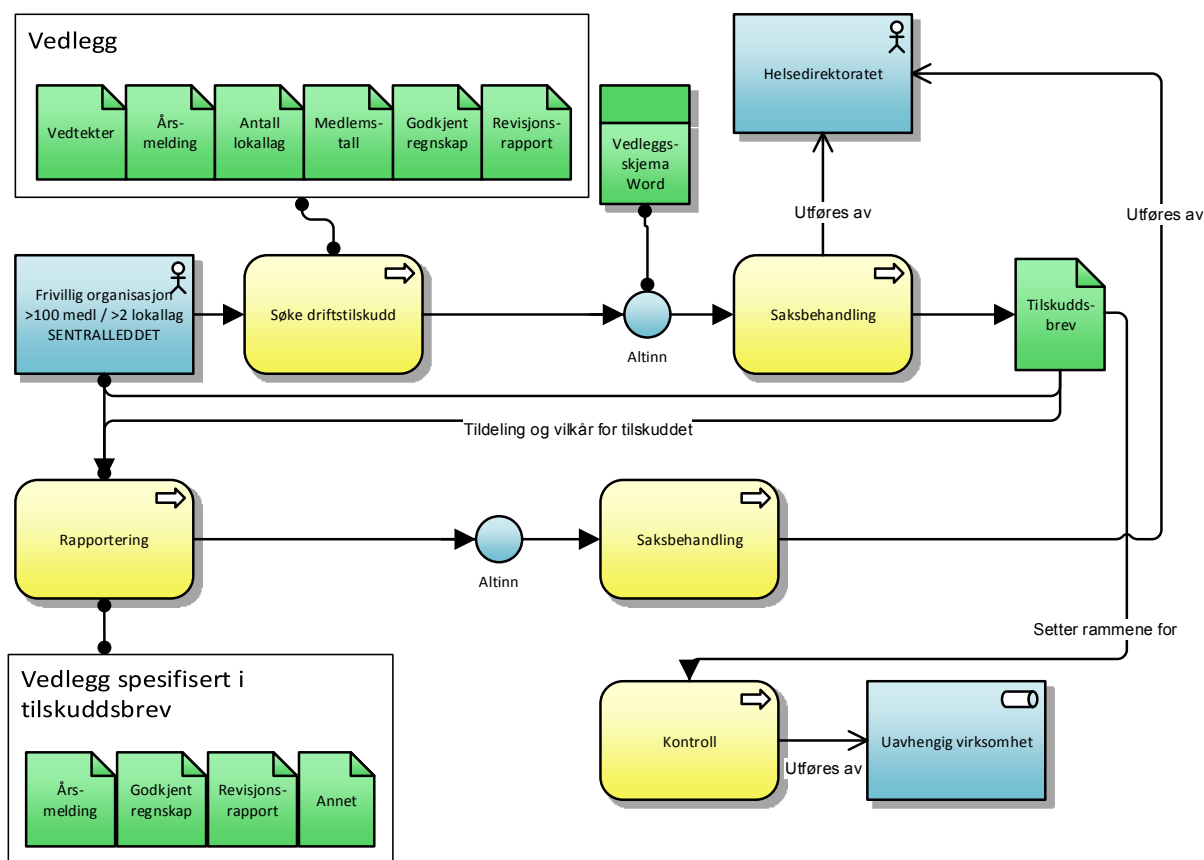
Vilkårene for ordningen sier at organisasjonen må være en frivillige ruspolitisk organisasjoner med over 100 medlemmer og minimum to lokallag i to fylker. Det er også krav om medlemskontingent på minimum kr. 50 per år.

Organisasjonens vedtekter må vise til at organisasjonen:

- har en ruspolitisk forebyggende hovedmålsetting
- er demokratisk oppbygget, med fulle rettigheter for medlemmer fra 15 år
- har et suverent landsmøte med fullmakt til å fatte endelig vedtak i alle saker
- har kontroll over egen økonomi og aktivitet
- har en målsetting og driftsform som er ideell (ikke kommersiell)
- er registrert i frivillighetsregisteret (på søkertidspunktet)
- er andreorientert i sin virksomhet

⁵⁶ (Helsedirektoratet, u.d.)

Det stilles ikke krav om registrering i frivillighetsregisteret i denne ordningen, bare organisasjonsnummer. Rapporteringen pr. 31.12 foregående år skal leveres innen 1.4 påfølgende år.

FIGUR 4 PROSESS FOR SØKNAD OM TILSKUDD OG RAPPORTERING, DRIFTSTILSKUDD TIL RUSMIDDELPOLITISKE ORGANISASJONER

Det er tilskuddsbrevet som angir hvilke vedlegg som tilskuddet skal dokumenteres med. HelseDirektoratet har laget et felles rapporterings-skjema for alle tilskuddsordningene, både driftsstøtte (nasjonal grunnstøtte) og ulike prosjektstøtteordninger. I Altinn skjemaet må så organisasjonen velge hvilken ordning han rapporterer på. Han rapporterer inntekter og utgifter fra regnskapet, måloppnåelse m.m. alt etter hva som er satt av vilkår. I tillegg må han rapportere årsmelding, godkjent regnskap, revisorrapport og andre vedlegg dersom tilskuddsbrevet krever det.

Organisasjonene må også oppgi hvilke andre ordninger i HelseDirektoratet de har fått tilskudd fra.

Alle opplysninger hentes inn for kontrollformål. Slik at direktoratet har kontroll med at tilskuddene er i tråd med formålet med bevilgningene. Men i tillegg til egen kontroll så kan det gjennomføres ytterligere kontroller med organisasjonene av uavhengig tredjepart. Dersom det skjer så skal organisasjonen framskaffe alle nødvendig dokumentasjon.

Driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (nasjonal og internasjonal grunnstøtte)

I følge forskriften hvor ordningen er hjemlet⁵⁷ så er formålet med tilskuddsordningene å legge til rette for at barn og unge kan delta i barne- og ungdomsorganisasjonene. Tilskuddsordningene skal

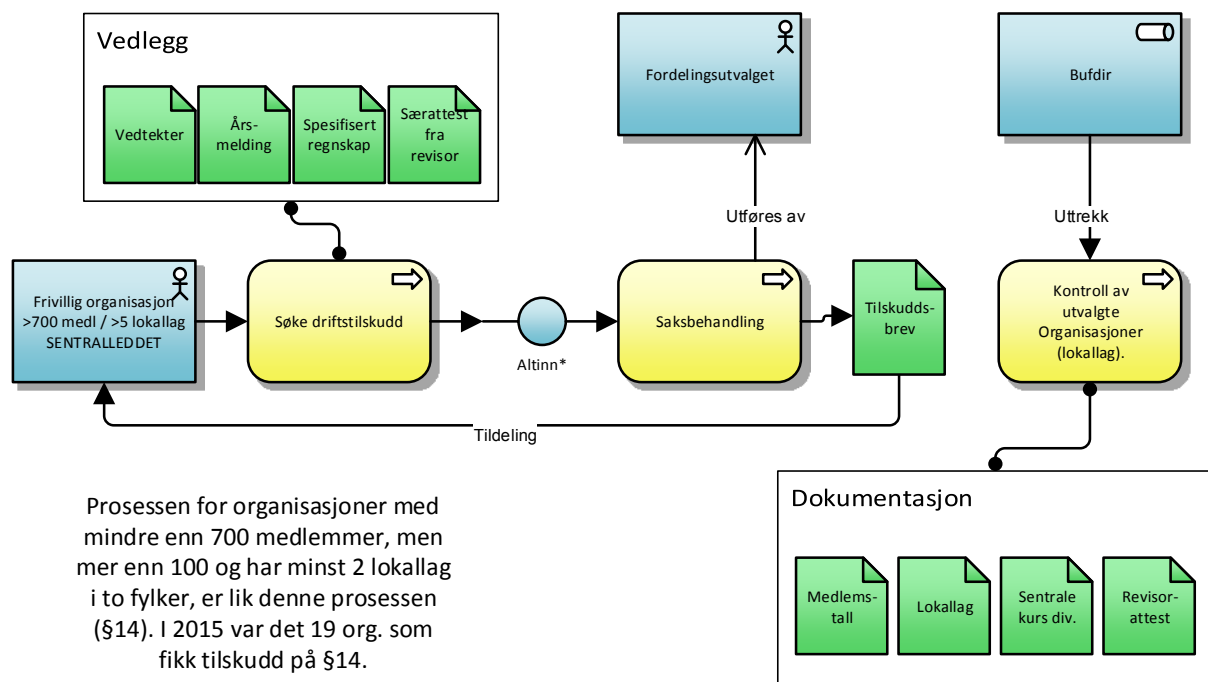
⁵⁷ <http://www.fordelingsutvalget.no/Forskriften/#par1>

stimulere organisasjonene til engasjement og medansvar nasjonalt og/eller internasjonalt, og sikre organisasjonene som arena for medbestemmelse og demokrati.

Tilskuddsordningen er delt inn i nasjonal og internasjonal grunnstøtte. Kravene til å motta tilskudd er i utgangspunktet 700 tellende medlemmer og 5 tellende lokallag i 5 fylker (se forskriftens §§ 13 bokstavene g) til i)). Det gis unntak fra kravet om antall tellende medlemmer, tellende lokallag og fylker for små organisasjoner med et begrenset rekrutteringsgrunnlag. Her er kravene for å kunne motta støtte er 100 tellende medlemmer og 2 tellende lokallag i 2 fylker (se forskriften § 14).

I tillegg finnes det etableringstilskudd (nye organisasjoner) og et uttrappingstilskudd (organisasjoner som ikke lenger imøtekommer vilkårene for de ordinære ordningene).

Fordelingsutvalget som har ansvar for å forvalter ordningen er et eget forvaltningsorgan direkte underlagt Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). Utvalgets hovedoppgave er å tildele tilskudd til de landsomfattende barne- og ungdomsorganisasjonene. Bufdir er sekretariat for utvalget. I 2015 ble det bevilget 103,63 millioner kroner til nasjonal grunnstøtte. I tillegg ble det bevilget internasjonal støtte basert deltaking i internasjonalt arbeid, i 2015 ble det også tildelt om lag 4 million i internasjonal støtte. Største grunnbevilgning ble tildelt Norges Musikkorps forbud som fikk om lag 5 mill. i nasjonal grunnstøtte. Minste tilskudd var på ca. 100 000 kr. Det var 92 organisasjoner med totalt ca. 500 000 medlemmer som fikk støtte, 6 av disse var etableringstilskudd.⁵⁸

FIGUR 5 PROSESS FOR SØKNAD OM DRIFTSTILSKUDD TIL FRIVILLIGE BARNE -OG UNGDOMSORGANISASJONER, KONTROLL AV UTVALGTE LAG. *ELEKTRONISK SØKNADSSKJEMA LEGGES INN BUFDIR SIN EGEN SØKNADSPORTAL MED LENKETJENESTE I ALTINN

Det leveres årsmelding, spesifisert regnskap, særattest fra statsautorisert eller registrert revisor, vedtekter på søknadstidspunktet. Fordelingsutvalget baserer seg på medlemstall, antall lokallag og deltakere på kurs og internasjonale aktiviteter når det tildeles tilskudd.

⁵⁸ (Fordelingsutvalget, u.d.)

Årlig trekkes minst 15 organisasjoner ut til nærmere kontroll, disse må framlegge dokumentasjon etter behov: Revisorattest, dokumentasjon på medlemstall, dokumentasjon på lag og utbredelse (antall lokallag i hvilke fylker), sentralstyrets sammensetning og internasjonale aktiviteter. I tillegg skal organisasjonen framlegge dokumentasjon av sentrale kurs de har arrangert, invitasjon, spesifisert program, deltakerliste og kort beskrivelse om hvordan sentralledet er faglig og økonomisk ansvarlig for kurset.

Det kreves blant annet ocr-datafiler, bankbilag, medlemslister, årsrapporter for lokallag, kursinvitasjoner, -program, deltakerlister, og kort beskrivelse om hvordan sentralledet er faglig og økonomisk ansvarlig for kurset. Men også protokoll fra sentrale årsmøter og bekreftelse på deltakelse på internasjonale aktiviteter.

Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig i årsrapport for alle lag som kontrolleres. Ordningene med driftstilskudd krever at revisjon foretas av statsautorisert eller registrert revisor.

Driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner

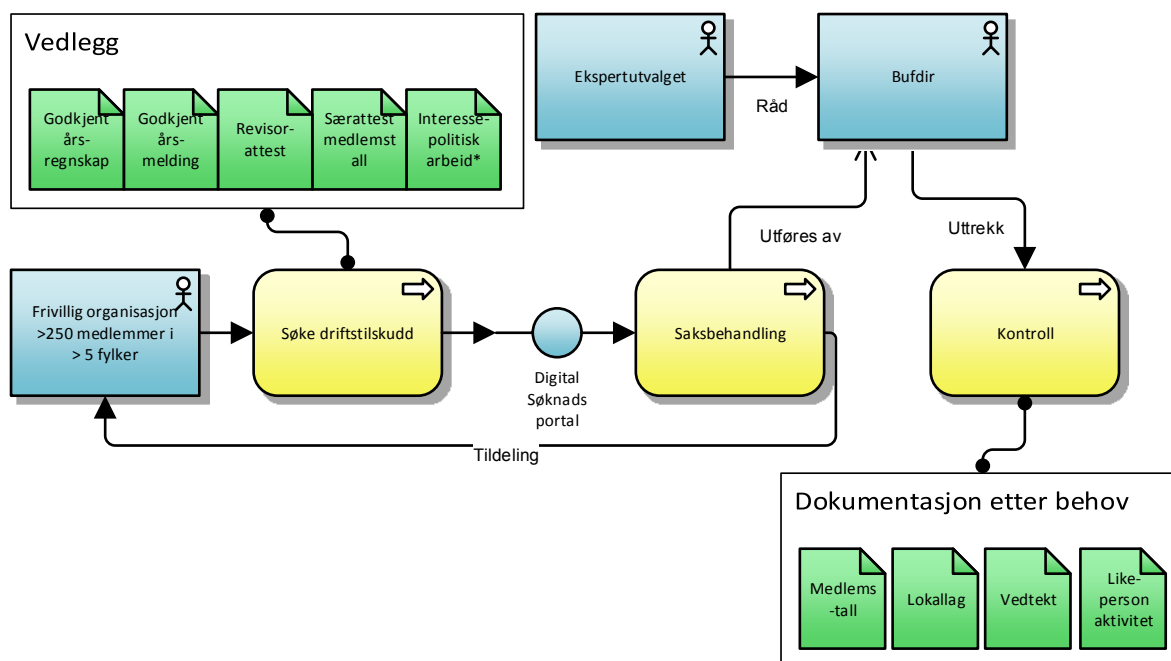
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) forvalter tilskuddsordningen «tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner». Ved vurderinger av tilskuddsberettigelse og gruppeplasseringer for merkostnader får Bufdir råd fra Ekspertutvalget. Formålet med ordningen er å legge til rette for deltakelse i organisasjonen, og for at organisasjonene som søker kan drive interessepolitisk arbeid, likepersonarbeid og gi service til egne medlemmer jfr. tilskuddsregelverkets pkt. 1.1⁵⁹.

Målgruppen for tilskuddsordningen er frivillige og demokratiske organisasjoner for funksjonshemmede som baserer seg på individuelt medlemskap og som jobber mot diskriminering og for likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne i samfunnet.

Saksbehandlingen er basert på et poengsystem der det gis poeng for medlemstall, utbredelse i fylker, antall lokallag og ulik dokumentasjon på likepersonaktiviteter. Det er Bufdir som forestår saksbehandlingen etter råd fra et ekspertutvalg⁶⁰.

⁵⁹ (Bufdir, 2015)

⁶⁰ <http://www.bufdir.no/Tilskudd/Ekspertutvalget/>

FIGUR 6 PROSESS FOR SØKNAD OM DRIFTSTILSKUDD TIL FUNKSJONSHEMMEDES ORGANISASJONER OG DOKUMENTASJONSKRAV, *DERSOM DET IKKE ER DOKUMENTERT I ÅRSMELDINGEN

Ved kontroll plikter organisasjonene å samarbeide med tilskuddsforvalter (Bufdir) og deres representanter og å legge fram all informasjon som er relevant, f.eks. dokumentasjon på medlemstall, dokumentasjon på lag og utbredelse (antall lokallag i hvilke fylker). Ordningene krever at revisjon foretas av statsautorisert eller registrert revisor.

Driftstilskudd fattigdomsbekjempelse

Formålet med ordningen er å gi økonomisk støtte til drift av frivillige organisasjoner som er drevet av sosialt og økonomisk vanskeligstilte og som arbeider mot fattigdom og sosial ekskludering. Organisasjoner som ikke er drevet av sosialt og økonomisk vanskeligstilte faller dermed utenfor ordningen. Målgruppen er sosialt og økonomisk vanskeligstilte som opplever fattigdom og som dermed står i fare for, eller opplever, sosial ekskludering.⁶¹ Ordningen blir forvaltet av Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVDir).

Følgende krav må være oppfylt for å få tilskudd:

- Organisasjonen må i all hovedsak drives av målgruppen for ordningen.
- Organisasjonen må være en interesseorganisasjon som arbeider for bekjempelse av fattigdom og sosial ekskludering i Norge.
- Organisasjonen må være åpen for alle som tilhører den gruppen organisasjonen tar sikte på å representere.
- Organisasjonen må være demokratisk oppbygd.
- Organisasjoner med lokal forankring skal normalt delfinansieres av lokale myndigheter.
- Organisasjoner og stiftelser som mottar støtte må være registrert i Frivillighetsregisteret.

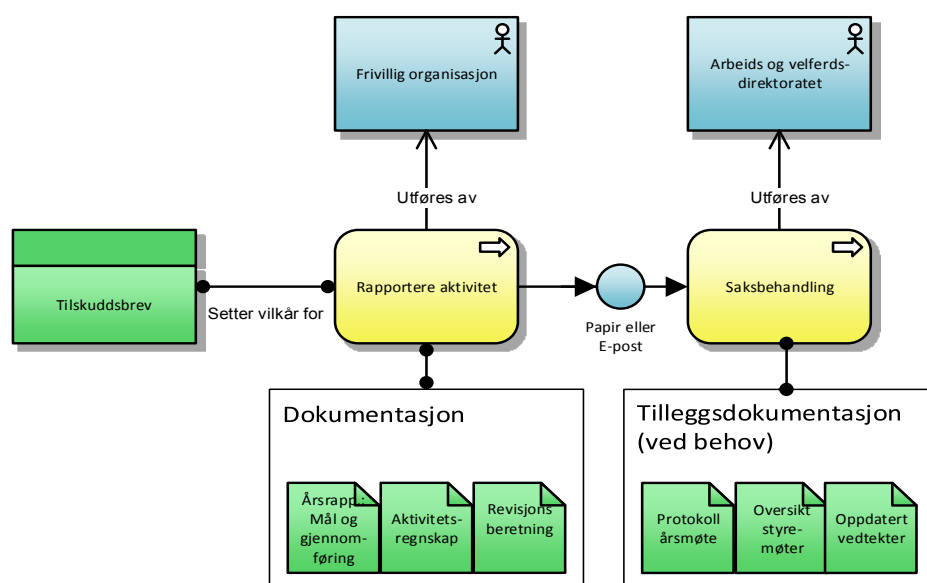
Tilskuddsordningen kan for eksempel gå til egenorganisering, selvhjelpsaktiviteter som for eksempel samtalegrupper eller likepersonarbeid, styrke brukerinnyttelse og å drive interessepolitisk

⁶¹ (NAV, 2016)

arbeid for å få fram gruppens synspunkt og perspektiver overfor det offentlige, inkludering i arbeidsmarkedet m.m.⁶²

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ansvaret for å fordele midlene på ordningen. For 2015 kom det inn 41 søknader om driftsstøtte på i alt 44 millioner kroner. På hele ordningen var det omkring 30 millioner kroner til fordeling i 2015. Mer enn 80 prosent av budsjettet var bundet opp gjennom videreføring av driftsstøtte til ulike organisasjoner. Det er gitt driftsstøtte til 17 organisasjoner som er representanter for vanskeligstilte, de fem Batteriene og Samarbeidsforum med Kontaktutvalget for representanter for sosialt og økonomisk vanskeligstilte og myndighetene. Organisasjonen Rettferd for taperne fikk største tilskudd på 3,8 mill.

Dokumentasjonen som rapporteres benyttes først og fremst til å kontrollere at tilskuddene faktisk går til formålet. Tilleggsdokumentasjonen hentes kun inn i de tilfeller der det er tvil om organisasjonen er demokratisk bygget opp.

FIGUR 7 PROSESS FOR RAPPORTERING FRA FRIVILLIGE ORGANISASJONER SOM FÅR TILSKUDD TIL ARBEIDET MOT FATTIGDOM OG SOSIAL EKSKLUDERING

Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, tros- og livssynssamfunn

Etter skattelovens §6-50 så kan privatpersoner og bedrifter få skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, tros og – livssynssamfunn. Forutsetningen for å få fradrag er at organisasjonen som det gis gave til er registrert i Enhetsregisteret og ikke har erverv som formål. Organisasjonene må drive frivillig arbeid innenfor disse områdene⁶³:

- Omsorgs- og helsefremmende arbeid for barn eller ungdom, og for eldre, syke, funksjonshemmede eller andre svakstilte grupper,
- Barne- og ungdomsrettet arbeid innen musikk, teater, litteratur, dans, idrett, friluftsliv o.l.,

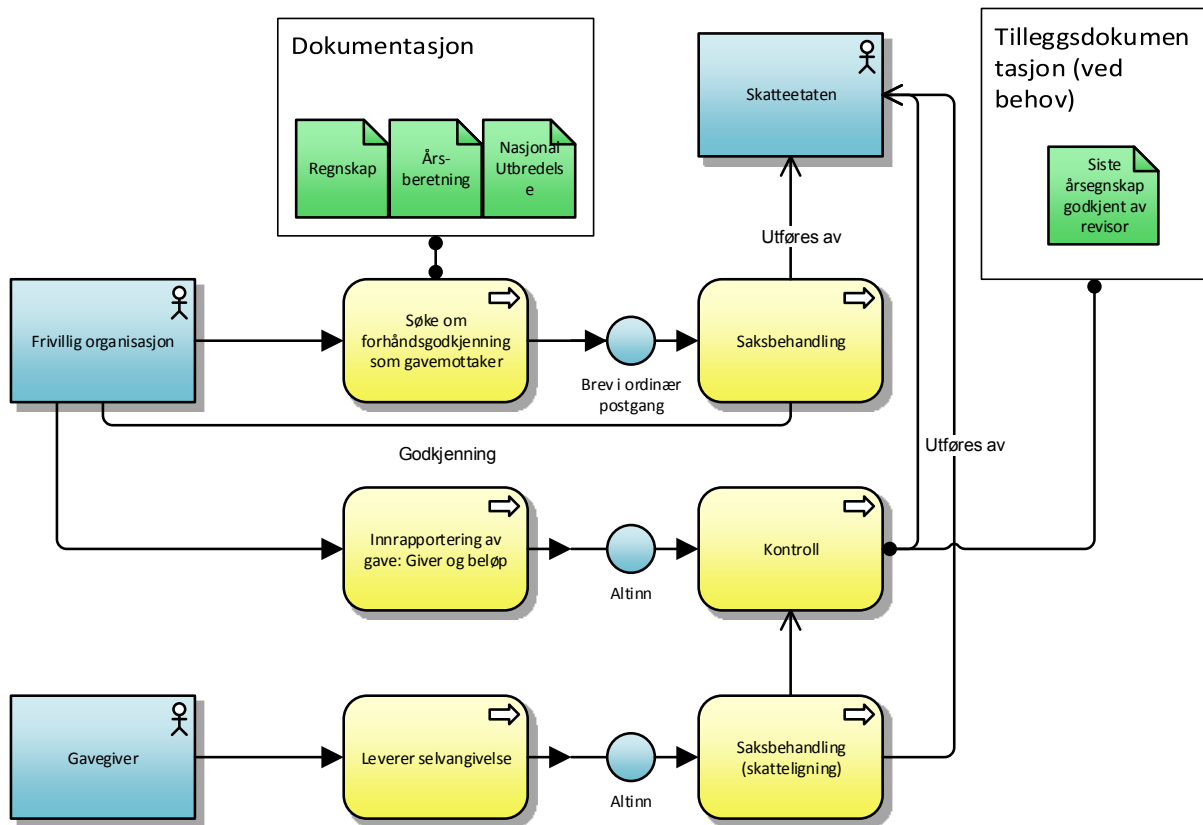
⁶² (NAV, 2016)

⁶³ (Lovdata, 1999)

- c. Religiøs eller annen livssynsrettet virksomhet,
- d. Virksomhet til vern av menneskerettigheter eller utviklingshjelp,
- e. Katastrofehjelp og virksomhet til forebygging av ulykker og skader, eller
- f. Kulturvern, miljøvern, naturvern eller dyrevern.

I 2014 ble det gitt fradrag for gaver på til sammen 3 070 956 356 til 402 frivillige organisasjoner.

Et annet vilkår er at den frivillige organisasjonen er forhåndsgodkjent av Skatteetaten som mottaker av gaver. For å bli forhåndsgodkjent så må årsregnskap og årsberetning legges ved søknaden. I tillegg må det legges ved redegjørelse og dokumentasjon for at organisasjonen har nasjonalt omfang og vedtekter, inkludert formålsbestemmelse samt en oppløsningsbestemmelse om at overskytende midler ved ev. oppløsning skal tilfalle tilsvarende godkjent formål. Dokumentasjon på nasjonal utbredelse kan f. eks. være en beskrivelse av aktivitetens omfang og hvor aktiviteten utøves, antall medlemmer/givere og den geografisk utbredelse av disse. I tillegg så må organisasjonen rapportere inn mottatte gaver via Altinn, enten registrere gaver enkeltvis for de som mottar få gaver eller innsending av en eller flere XML-filer med ligningsoppgaver over mottatte gaver. Formatet på XML-skjemaet er definert av Skatteetaten og vil normalt kunne produseres av økonomisystemet til organisasjonen.

FIGUR 8 PROSESS FOR SØKNAD OG RAPPORTERING PÅ ORDNINGEN FOR SKATTEFRADRAK FOR GAVER TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER, TROS- OG LIVSSYNSAMFUNN

Opplysningene som sendes inn i forbindelse med forhåndsgodkjenningen av frivillige organisasjoner benyttes først og fremst til å dokumentere at organisasjonen tilfredsstillere vilkårene for ordningen. Det er de enkelte skattekontorene som foretar godkjenningen. Det er et vilkår for fradrag at mottatte gaver er innrapportert i maskinlesbar form til Skattedirektoratet. (Dette gjelder ikke skattytere som gir gaver til utenlandske organisasjoner mv. med sete i EØS-området. Her er det skattyter selv som må gi opplysninger om gaven i sin selvangivelse).

I tillegg kontrollerer Skatteetaten om organisasjoner tilfredsstill kravene til godkjenning, i den sammenheng etterspørres samme informasjon som ved søkertidspunktet pluss siste års regnskap godkjent av revisor.

Referanser

- Arbeids- og velferdsdirektoratet . (2015). *Veileder for regnskapsføring, årsregnskap og årsrapport. Tilskudd til frivillig arbeid, Statsbudsjettets kapittel 0621, post 70 og 74*. Arbeids- og velferdsdirektoratet. Oslo: Arbeids- og velferdsdirektoratet, 23. oktober 2015. Hentet fra https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Samarbeid/Tilskudd+gjennom+NAV/Tilskudd+til+frivillig+arbeid+mot+fattigdom/Tilskudd+til+drift+av+organisasjoner+og+sammenslutning+er/_attachment/288432?_ts=15100e83a30&download=true
- Arkivverket, Riksarkivet og Statsarkivene. (2013, mars 15). *Noark 5 versjon 3.1*. Hentet fra www.arkivverket.no: <https://www.arkivverket.no/arkivverket/Offentleg-forvalting/Noark/Noark-5/Standarden>
- Arnesen, D., & Sivesind, K. H. (2015). *Organisasjonslandskap i endring - Hovedfunn*. Bergen, Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Bruer, & Carlen. (2010). *Rapport 24*. Oslo: Landsrådet for Norges barne- og familieorganisasjoner (LNU).
- Brønnøysundregistrene. (u.d.). Hentet fra <https://www.brreg.no/lag-og-foreninger/registrering-i-frivillighetsregisteret/>
- Brønnøysundregistrene. (u.d.). *Veiledning – Tillegg for registrering i Frivillighetsregisteret*. Hentet fra <https://www.brreg.no/produkter-og-tjenester/skjemakatalog/veiledning-til-samordnet-registermelding-tillegg-for-registrering-i-frivillighetsregisteret/>
- Bufdir. (2015). *Regelverk for tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner (kap. 847 post 70)*. Hentet fra <http://www.bufdir.no/Global/Ikke%20bruk%20-%20Tilskudd/Regelverk/Regelverk%20for%20tilskudd%20til%20funksjonshemmedes%20organisasjoner%202015.pdf>
- Bufdir. (2016). *Veiledning for revisors særattestasjon*. Hentet fra <http://www.bufdir.no/Global/tilskudd%20BRUK%20DENNE/Funksjonhemmede%20drift/Veiledning%20til%20saerattestasjon%202016.pdf>
- Data Norge. (u.d.). *Søk i Frivillighetsregisteret*. Hentet fra <http://data.norge.no/search/site/Frivillighetsregisteret>
- Difi. (2010). *Saman om felles mål?* Hentet fra https://www.difi.no/sites/difino/files/difi_rapport_2010_18_saman_om_felles_maal.pdf
- Difi. (2010). *Saman om felles mål?* Hentet fra https://www.difi.no/sites/difino/files/difi_rapport_2010_18_saman_om_felles_maal.pdf
- Difi. (2010). *Saman om felles mål?* Hentet fra https://www.difi.no/sites/difino/files/difi_rapport_2010_18_saman_om_felles_maal.pdf
- Difi. (u.d.). *IT-standarder for offentlig sektor*. Hentet fra <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/standarder>
- Finansdepartementet. (2013, 11 25). *Rundskriv R*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/FIN/Vedlegg/okstyring/rundskriv/faste/R_110_2013.pdf

- Finansdepartementet. (2014, 03). *Statlig budsjettarbeid*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/vedlegg/okstyring/veileder_statlig_budsjettarbeid_2014_web_2.pdf
- Fordelingsutvalget. (2002, desember 16). Søknadsskjema for grunnstøtte til nasjonalt og internasjonalt arbeid tilskuddsåret 2003. Oslo.
- Fordelingsutvalget. (2006). *Økonomihåndbok for frivillige organisasjoner*. Oslo: Fordelingsutvalget. Hentet fra http://www.fordelingsutvalget.no/element_db/236_oekonomihandbok.pdf
- Fordelingsutvalget. (2006, 12). *Økonomihåndbok for frivillige organisasjoner*. Hentet fra http://www.fordelingsutvalget.no/element_db/236_oekonomihandbok.pdf
- Fordelingsutvalget. (u.d.). *Fordelingsutvalget, Tildelinger*. Hentet fra <http://www.fordelingsutvalget.no/Tildelinger/>
- Helsedirektoratet. (u.d.). *Driftstilskudd (nasjonal grunnstøtte) til frivillige rusmiddelpolitiske organisasjoner*. Hentet fra <https://helsedirektoratet.no/tilskudd/driftstilskudd-nasjonal-grunnstotte-til-frivillige-rusmiddelpolitiske-organisasjoner>
- International Federation of Accountants. (2009). *INTERNATIONAL STANDARD ON AUDITING 800 SPECIAL CONSIDERATIONS—AUDITS OF FINANCIAL STATEMENTS PREPARED IN ACCORDANCE WITH SPECIAL PURPOSE FRAMEWORKS*. New York: International Federation of Accountants. Hentet fra <http://www.ifac.org/system/files/downloads/ao41-2010-iaasb-handbook-isa-800.pdf>
- Kommunal og moderniseringsdepartementet. (2015-2016). *Meld. St. 27 Digital agenda for Norge, IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*. Oslo: Kommunal og moderniseringsdepartementet.
- Kultur- og kirke departementet. (2006). *Norges offentlige utredninger 2006:15 Frivillighetsregisteret*. Oslo: Departementenes setvicesenter, informasjonsforvaltning. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/feb280af5e454808937d3958541d6e28/no/pdfs/nou200620060015000dddpdfs.pdf>
- Kulturdepartementet. (2008, desember 1). Forskrift til lov om register for frivillig virksomhet. Oslo, Norge. Hentet fra [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-10-15-1214?q=Forskrift til lov om frivillig](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-10-15-1214?q=Forskrift%20til%20lov%20om%20frivillig)
- Kulturdepartementet. (2015). *Prop. 1 S (2015–2016) FOR BUDSJETTÅRET 2016 Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568*. Kulturdepartementet.
- Lovdata. (u.d.). § 1-2. *Regnskapspliktige*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56/KAPITTEL_1#§1-2
- Lovdata. (1999, 03 26). *Lov om skatt av formue og inntekt*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14/KAPITTEL_7-4#KAPITTEL_7-4
- Lovdata. (2008). *Forskrift til lov om register for frivillig virksomhet*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-10-15-1214>
- NAV. (2015, 10 23). *Veileder for regnskapsføring, årsregnskap og årsrapport*. Hentet fra [file:///C:/Users/Torbjorn.Bartels/Downloads/Veileder%20for%20regnskapsf%C3%B8ring,%20%C3%A5rsregnskap%20og%20%C3%A5rsrapport%20-%20oversjon%203%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Torbjorn.Bartels/Downloads/Veileder%20for%20regnskapsf%C3%B8ring,%20%C3%A5rsregnskap%20og%20%C3%A5rsrapport%20-%20oversjon%203%20(1).pdf)

- NAV. (2016, 01 14). *Tilskudd til drift av frivillige organisasjoner for 2016*. Hentet fra <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Samarbeid/Tilskudd+gjennom+NAV/Tilskudd+til+frivillig+arbeid+mot+fattigdom/Tilskudd+til+drift+av+organisasjoner+og+sammenslutninger>
- Norsk regnskapsstiftelse. (2008). *NRS(F) God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner*. Oslo: Norsk regnskapsstiftelse.
- Regjeringen.no. (2007, 06 15). *Utteksling av grunndata på personinformasjonsområdet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/vedlegg/sl/rapporter/persondatarapport---15-06-2007.pdf>
- Regjeringen.no. (2012, 11 20). *Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-ved-tilgjengeliggjoring-a/id708912/>
- Regjeringen.no. (2015, 11 20). *Digitaliseringsrundskrivet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/digitaliseringsrundskrivet/id2462793/>
- Regjeringen.no. (2015, 06 26). *NOU 2015: 10*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-10/id2425387/?ch=1>
- Regjeringen.no. (2016, 03 31). *Statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/tilskudd/tilskudd-til-frivillig-virksomhet/Tilskuddsordninger-for-frivillige-organisasjoner/id2342820/>
- Regnskap Norge. (2009, 01 15). *God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner*. Hentet fra <https://www.regnskapnorge.no/Fagstoff/Regnskap/Regnskap/God-regnskapsskikk-for-ideelle-organisasjoner1/>
- Revisorforeningen. (2009). *ISA 800 Særlige hensyn ved revisjon av regnskaper utarbeidet i samsvar med rammeverk med spesielle formål*. Hentet fra <https://www.revisorforeningen.no/globalassets/fag/standarder-og-veiledninger/revisjonsstandardene/isa-800-sarlige-hensyn-ved-revisjon-av-regnskaper-utarbeidet-i-samsvar-med-rammeverk-med-spesielle-formal.pdf>
- Selle, P., & Strømsnes, K. (2012). *Organisasjonene og det offentlige - har vi fått en ny frivillighetspolitikk?* Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Språkrådet. (u.d.). *Fra fire vanskelige lover til en klar*. Hentet fra <http://www.sprakradet.no/Klarsprak/prosjekthjelp/Mal-test-evaluer/klart-sprak-gir-resultat/Forsvarsdepartementet/>
- SSB. (2013). *Satelittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner, 2013*. Hentet fra Satelittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner, 2013: <http://ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/statistikker/orgsat/aar/2015-10-22?fane=tabell&sort=nummer&tabell=243522>